

B. Koronaios

“ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ”

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΔΗΜ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ Α' ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1902 ΤΕΥΧΟΣ ΙΑ'

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Έτησίαι δρ. 12.

ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩ

Έτησίαι φρ. χρ. 12.

Έξάμηνοι κατ' αναλογίαν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΙΑ' ΤΕΥΧΟΥΣ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ε. Κ. ΑΣΩΠΙΟΥ. Τὸ γυναικεῖον ἰδεῶδες.
 Μ. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ. Περιστερία (Ποίησις).
 ΑΙΜΥΛΙΑΣ ΚΟΥΡΤΕΛΗ. Στὰ σκόρπια λούλουδα.
 ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. Ἡ κυρὰ Ρηνώ (Διήγημα).
 ΚΑΠΟΙΟΥ. Ἡ καλλ. ἔκθεσις τοῦ «Παρνασσοῦ».
 ** Β. Μποκατσιάμπης.
 Α. ΒΕΡΙΑΝ. Ἱστορία τῆς θαλασσογραφίας.
 ΜΑΡΙΚΑΣ ΜΑΝΤΖΟΥΝΗ. Σὲ σένα (Ποίησις).
 Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ. Αἰωνίως.
 ΤΙΜ. ΜΩΡΑΪΤΙΝΗ. Στίχοι.
 ** Γέλωτες.
 Ν. ΛΑΣΚΑΡΗ—Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ. Τὸ Μαυσω-
 λεῖον (Τέλος).

ΘΡ. ΖΑΙΟΠΟΥΛΟΥ. Τῆς λήθης τὰ νερά.
 DE RIVALS. Στροφές (Ποίησις).
 Β. ΜΑΝΗ. Πρωτοχρονιά (Ποίησις).
 ΑΡΒΕΡ. Σοννέτο (Μετάφρασις Ἀγιδος Θέρου).
 Ν. ΒΑΓΙΑ. Τὸ ἀστέρι τῆς φάτνης (Ποίησις).
 Ι. Π. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ. Σήμαντρα (Ποίησις).
 ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ. (Μηνὸς Δεκεμβρίου). Γα-
 λλα.—Ἰταλία.—Βουλγαρία.—Ἑλλάς
 ΟΙ ΛΟΓΙΟΙ ΜΑΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ Ἐντυπώσεων τῆς Ζωῆς
 (Κλέων Ραγκαβῆς.—Χ. Χρηστοθασίλης—Σωτηρία Ἀ-
 λιμπέρη—Γ. Ἀρβανιτάκης).
 ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΜΑΣ.
 ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ.

ΦΩΤΟΤΥΠΙΑΙ

G. LAVERGNE. Αἱ τρεῖς ἡλικίαι.
 Α. KELLER. Τρίο

ΧΡΩΜΟΔΙΩΟΓΡΑΦΙΑ

Β. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ. Ἡ φῆμη (Λιθογραφικὴ ἐκτέλε-
 σις Στ. Ξενοπούλου).

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΑΝΑΓΛΥΦΟΝ.
 Κ. ΡΩΜΑΝΙΔΟΥ. Γαρυφαλλὰ.
 ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ Θέατρον. (Ἡ Σκηγή).
 FR. UNDE. Οἱ Μάγοι μὲ τὰ δῶρα.
 Ε. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ. Πρόσωπογραφία Ε. Π.
 Μ. ΒΕΡΘΕΛΩ. μετὰλλιον τιμητικόν.
 Β. ΜΠΟΚΑΤΣΙΑΜΠΗΣ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του.
 Β. ΜΠΟΚΑΤΣΙΑΜΠΗ. Πρωτὴν ἔγερσις.

Β. ΜΠΟΚΑΤΣΙΑΜΠΗ. Ἐλαιῶν Κερκύρας.
 Φ. ΑΡΙΣΤΕΩΣ. Γ. Ροῖλός.—Δ. Γερανιώτης (Γελοιο-
 γραφίαι).
 Α. ΣΩΧΟΥ. Bibi la Purée (Προτομή).
 Γ. ΡΟΪΛΟΥ. Ἡ κλώσσα.
 Π. ΤΣΙΡΙΓΩΤΟΥ. Σκεπτομένη.
 Μ. ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ. Ἐσομολόγησις.
 ΚΟΣΜΗΜΤΑ. Σελ. 249, 251, 257, 267, κλπ.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ “ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ”

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΜΕΤ' ΕΓΧΡΩΜΟΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΠΟΙΗΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΕΙΣ ΠΕΖΟΝ

Εἰκόνες τῶν καλλιτεχνῶν

† Ν. Γύζη.—Ν. Λύτρα.—Η. Τσιριγώτου.—Β. Μποκατσιάμπης.—Θαλείας Φλωρᾶ.—Δ. Γερανιώτου.—
 Ἐπαμ. Θωμοπούλου.—Β. Κοντοπούλου.—Φρ. Ἀριστέως.—Θωμᾶ Θωμοπούλου.—Μαρίας Σκούφου.—
 Μ. Ἀθανασιάδου.—Δ. Γαλάνη.—Γ. Δημητριάδου.—Στ. Ξενοπούλου.

Τιμὴ ἐν Ἑλλάδι δρ. 3.—Διὰ τὸ Ἐξωτερικόν φρ. χρ. 3.

Ἐξεντυπώθησαν μόνον 1,000 ἀντίτυπα.—Οἱ ἔχοντες ἀγγελίας παρακαλοῦνται νὰ ἐπιστρέ-
 ψωσιν αὐτὰς πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Πινακοθήκης», διὰ νὰ ἔχωσιν ἐγκαίρως ἀντίτυπα.

SALON 1901

ΓΑΛΛΙΑ

G. LAVERGNE.

Αί τρεις ηλικίαι.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

A. KELLER

Trio.

ΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΝ ΙΔΕΩΔΕΣ

I

Ο ΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ

Ὁμολογήσωμεν ὅτι ἦτο ἡ μόνη, διότι ἔσχεν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸ καὶ μεταξύ τῶσιν πολλῶν ἀδύνατον νὰ μὴ ὑπῆρξε καὶ τις ἰδεώδης, δυνάμενος νὰ ἰκανοποιήσῃ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τῆς μᾶλλον ἰδιοτρόπου δεσποίνης. Δυστυχῶς ἡ ἀντάξιός τοῦ πολυτρόπου Ὀδυσσεύς ἄλοχος, πολύτροπος καὶ αὐτὴ, ἡ περίφρων Πηνελόπειά, εἰς τὸν περίφρον ἐκείνον ἰστὸν νυκθημερὸν ἀσχολουμένη, δὲν ἠδυνήθη νὰ συντάξῃ ἀπομνημονεύματα ἵνα μάθωσι καὶ αἱ μετ' αὐτὴν εἰς τίνα τῶν ἀναριθμητῶν ἐκείνων λαμπρῶν μνηστῆρων, — πάντων προικοθηρῶν λιμοκοντόρων, — θὰ εἶδε τὰ πρωτεῖα ἃν δὲν ὑπῆρχεν Ὀδυσσεύς, καὶ οὕτω τὸ γυναικεῖον ἰδεώδες παραμένει πάντοτε ζήτημα.

Ὁ ἰστὸς ὅμως τῆς Πηνελόπης κατέστη περιώνυμος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν εὐφυῶν ῥήσεων. Καὶ πῶς νὰ μὴ καταστῇ ὅτε εἶναι ὁ μέγιστος καὶ ὁ μᾶλλον λαμπρὸς τῆς γυναικείας εὐφυίας ἄθλος; ὅτε μία μόνη γυνὴ ἐπαιξε διὰ τοῦ ἰστοῦ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν ἀνδρας; Οἷα διὰ τὰς γυναίκας δόξα! καὶ οἷα διὰ τοὺς ἀνδρας κατασχύνη!

Ἐλθωμεν εἰς τὰς ῥήσεις:

Εὐφρολόγουν ἐσπέραν τινὰ ἐν παρισινῇ αἰθούσῃ, ἥς ὁ πρὸς τοὺς ἀνθεκρίτους καὶ τὰς ἀρχαίας παραδόσεις ἀκρατὸς σεβασμὸς ἐδήλου τὸ πολιτικὸν τοῦ μεγάρου ἐκείνου χρῶμα. Ἐλάλουν περὶ ὠραίας ἀπούσης, εὐφυῆς δὲ τις δεσποινα εἶπεν:

— Ἀφοῦ παρεδόθη εἰς τὸν Θεόν, παραδίδεται τώρα εἰς τὸν Διάβολον. Εἶναι πάντοτε ἡ ἱστορία τῆς Πηνελόπης, ἥτις ἐχαλοῦσε τὴν νύκτα ὅ,τι κατεσκεύαζε τὴν ἡμέραν.

— Θαυμάσιον! — εἶπε κύριος, ὅστις ἐβλεπε δι' ἐρωτικῶν ὀφθαλμῶν τὴν δεσποιναν, ἀπεινόμενος πρὸς σοβαρὸν τοῦ Ἰστοιχοῦ ἱστορικόν, — δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶναι ῥῆσις ἐξ ἐκείνων ἃς δὲν λέγουσι πλέον;

— Ἐχετε πολὺ δίκαιον, ἀπήντησε πρὸς τὸν θαυμαστὴν τῆς δεσποίνης ὁ τῆς οἰκίας ἀκαδημαϊκός, διότι εἶναι ῥῆσις ἀπὸ οὐράκι. Ὅτε ἡ κυρία Δὲ Μοντεσπᾶν ἤρξατο ἀκρωμένη τῶν διδασκῶν

τῆς κυρίας Δὲ Μαιντόν, ἡ ἀδελφὴ τῆς κυρίας Δὲ Θιάγκη εἶπε χαριέντως τῷ κυρίῳ Δὲ Βιβόν: « Ἴδού ἀληθῶς τι πρὸς οἰκισομήν! ἡ ἀδελφὴ μου ἐργάζεται ὅλην τὴν ἡμέραν πρὸς μετάνοιαν, ἀλλὰ πῶς θὰ χαλάσῃ τὴν ἐργασίαν τῆς τὴν νύκτα! Εἶναι ἡ Πηνελόπη, ἥτις ἐξέκαμνε τὴν νύκτα ὅ,τι εἶχε κάμει τὴν ἡμέραν. »

— Εἶσθε πολὺ δύσκολος, ἐπανέλαβεν ὁ τῆς δεσποίνης θαυμαστής, αἱ λέξεις εἶναι ὡς οἱ ἀδάμαντες, ἀρκεῖ νὰ λάμπωσι καὶ οὐδεὶς ἐρωτᾷ πόθεν ἐρχονται: μόνον οἱ μαργαρίται γηράσκουσι καὶ ἀποθνήσκουσι.

Ἡ ῥῆσις μετεβιβάσθη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἀπὸ τῆς κυρίας Δὲ Θιάγκης εἰς τὸν Φοντενέλλον, ἀπὸ τοῦ Φοντενέλλου εἰς τὴν κυρίαν Δὲ Τανσέν, ἀπὸ τῆς κυρίας Δὲ Τανσέν εἰς τὸν Δυκλός, ἀπὸ τοῦ Δυκλὸς εἰς τὴν δεσποινίδα Δὲ Λεπινάς, ἥτις ἐκληροδότησε τὴν ῥῆσιν τῷ Σαμφορ. Ἡ Σοφία Ἄρνού τὴν ἐπενόησε βεβαίως, ὁ δὲ Ριβαρὸλ παρέλαβεν αὐτὴν εἰς τὴν ἐξορίαν ἀπερχόμενος. Ἐπανήλθε δὲ εἰπερ ποτὲ νέα εἰς Παρισίους, ὅτε ἡ Γαλλικὴ Κωμῳδία εἰδίδαξε τὸν Ὀδυσσεῦ τῷ Πονσάρ καὶ ὁ Καβαλιέ εἰδὼκε ζῶν ἐπὶ τοῦ μαρμαροῦ εἰς τὴν ὠραίαν αὐτοῦ Πηνελόπην.

Ὁ ἰστὸς τῆς Πηνελόπης εἶναι ἀληθῶς εὐφροστάτη παρομοίωσις, ἥτις θὰ παραμείνῃ πάντοτε νέα, ὡς οἱ ἀδάμαντες. Διακρίνει δὲ αὐτὴν ἡ λεπτὴ ἐκείνη malice, ἥτις εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ γυναικεῖου πνεύματος, ὅταν τὸ βέλος βάλῃ γυνὴ κατὰ γυναικός.

II

Η ΠΟΛΙΟΥΧΟΣ ΤΩΝ ΑΣΧΗΜΩΝ

Ὅτι πολλὰ καὶ διάφορα τὰ γυναικεῖα ἰδεώδη, ὧν καὶ οὐκ ὀλίγα λίαν παράδοξα, γινώσκει ἤδη τὸ σεβαστὸν κοινὸν καὶ ἡ γενναία φρουρά, — κατὰ τὴν πάλαι ποτὲ γλῶσσαν τῶν θεατρικῶν προγραμμάτων, — ἐξ ὧσιν ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ ἐφημερίδι Ἐμπρὸς ὁ φίλος Διαβάτης, ὁ εὐφρῶς ψέγων τὰ ψεκτέα. Καὶ ἂν θέλετε ἀληθῶς παράδοξα, ἀκούσατε τί λέγει ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 2 προπαρελθόντος Ὀκτωβρίου ἡ Τελεσιουργὸς Νόξ, πρὸς ὄψον Πολιούχου τῶν Ἀσχημῶν ὑποδυσμένη: « Ὁ

ἀσχημότερος τῶν ἀνδρῶν, ἰδοὺ τὸ ἰδεώδες. Δὲν ὀνομάζεσθε καὶ δὲν εἰσθε πράγματι «ἀσχημον φύλον»; Λοιπὸν ὁ ἀσχημότερος εἶναι ὁ τελειότερος. Ἐγὼ τοῦλάχιστον θὰ τὸ εἶχα καμάρι νὰ ἔχω τὸν ἀσχημότερον τῶν συζύγων, διότι οὕτω μόνον θὰ διεκρίνετο ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Κατὰ τὰ ἄλλα ὅλοι οἱ ἄνδρες εἰσθε ὅμοιοι καὶ ἀπαράλλακτοι, ἐγωῖσταί, βάνουσι, (ὦ κυρία, μὲ φέρετε εἰς δύσκολον θέσιν ἀπέναντι τῶν ὀμοφύλων μου!), μὴ δυνάμενοι νὰ ἐννοήσετε τὰς λεπτότητες τῆς γυναικείας ψυχῆς, στενοκέφαλοι, δοῦλοι τῶν προλήψεων! Νὰ εἶνε ἀσχημος καὶ νὰ τὸν ἀγαπῶ διὰ νὰ ἐκδικουμαι τὴν ματαιότητά σας, τὴν μεγάλην ἰδέαν ποὺ ἔχετε διὰ τὰ ὑποκαίμενά σας.

«Ἐν μόνον ἀπαιτῶ, νὰ μὴ εἶνε γελοιῶς ἀσχημος, ἀλλὰ μὲ ἀσχημίαν, ἥτις νὰ ἐπιβάλλεται. Προτιμότερον νὰ προξενῇ φόβον παρά γέλωτα».

Ἐπιτρέπεται δὲ νῦν νὰ ἐρωτήσωμεν τὴν *Πολυπόρον τῶν Ἀσχημῶν* ἂν καὶ

III

Ο ΚΟΥΡΕΥΜΕΝΟΣ ΣΥΖΥΓΟΣ

ὑπάγεται εἰς τὸ σεβαστὸν τοῦ ἰδεώδους αὐτῆς προγράμματος; διότι ὡραία τις βασίλισσα... ἀλλὰ μὴ προτρέχωμεν τῆς διηγήσεως:

Ἄν ὀδώσωμεν πίστιν ταῖς λόγοις Ἀγγλοῦ τινὸς συγγραφέως, ἡ κόμη καὶ ἡ γενεὴ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ Ζ', τῆς δευτέρας σταυροφορίας (1147—1149) μετασχόντος σὺν τῇ συζύγῳ Ἐλεονώρα, — ἥτις ἔλαβε καὶ αὐτὴ τὸν σταυρὸν καὶ τὴν ἀρχηγίαν τῶν σταυροφόρων δεσποινῶν —, ἐγένοντο τὸ ἕμισον αἰτίων μακροχρονίου μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας πολέμου. Ὁ βασιλεὺς οὗτος, ὁ ἐπικληθεὶς ὁ Νεὸς καὶ ὁ Εὐσεβὴς, ἦτο παρὰ πᾶσαν τὴν εὐσεβίαν αὐτοῦ, βίαιος, καὶ ἀρειμανῆς· περιελθὼν δὲ εἰς Ῥήξιν πρὸς Ἰννοκέντιον τὸν Β' ἐνεκα τῆς ἐκλογῆς ἀρχιεπισκόπου τινός, ἀφορίσθη ὑπὸ τοῦ Πάπα, θέσαντος εἰς ἀπαγόρευσιν τὰ τοῦ βασιλέως κτήματα, κατὰ τὰ ἰσχύοντα τότε θεοκρατικὰ καὶ ἀπολυταρχικὰ τῆς Παπῶσόνης νόμιμα. Ἄλλ' ὁ Λουδοβίκος, ἐμβλέπων εἰς πάντα ταῦτα τὸν δάκτυλον τοῦ αἰεὶ στασιάζοντος καὶ ραδιουργοῦντος ὑποτελοῦς αὐτῷ Θιβῶ (Thibaut) τοῦ Δ', κόμητος τῆς Καμπανίας, εἰσβάλλει τὸ δεύτερον εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, λεηλατεῖ τὴν πόλιν Οὐιτρώ καὶ πυρπολεῖ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐν 1300 ἀτυχεῖς, οἵτινες εἶχον ἐκεῖ καταφύγει. Ὅθεν πρὸς ἐξίλασιν τοῦ στυγεροῦ ἐκείνου ἀνομήματος, ἠναγκάσθη νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν Γάλλων ἐπισκόπων, κείρων κόμην τε καὶ γενεάδα εἰς μετανοίας τεκμήριον. Πρὸς πλήρη δὲ ἀγνισμόν μετέβη εἰς Παλαιστίνην, ἵνα καύσῃ καὶ τινὰς Σαρακηνοὺς δι' ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ τὸ εὐσεβὲς ἐκεῖνο κούρευμα, οὐδὲλως ἤρесе εἰς τὴν ὡραίαν Ἐλεονώραν, θυγατέρα Γουλιέλμου

τοῦ Θ', τελευταίου δουκὸς τῆς Ἀκχιτανίας, ἥτις ἦτο περιγίπτισα φιλόκαλος, φιλοθεάμων, κοσμικὴ καὶ ἔκτοτε ὀπαδὸς τῆς γυναικείας χειραφετήσεως. Ὁ σεβαστὸς σύζυγος ἐφάνη αὐτῇ οὐ μόνον γελοῖος, ἀλλὰ καὶ ἄξιος περιφροήσεως εἰς τριαύτην ταπεινωτικὴν ἀπαίτησιν ἐνδώσας. Δι' ὃ καὶ ἐπιμόνω ἐπιζητήσασα καὶ λαβοῦσα τὸ διαζύγιον (1152) ἀφῆκε τὸν κουρευμένον βασιλέα καὶ ἐστέφθη τὸν δούκα τῆς Νορμανδίας, τὸν μετέπειτα Ἐρρίκον τὸν Β' τῆς Ἀγγλίας, προίκα φέρουσα αὐτῷ τὴν ἐν Γαλλίᾳ πλουσίαν τῆς Γουιέννης ἐπαρχίαν, ἀφορμὴν γενεμένην μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν μακρᾶς σειρᾶς πολέμων· ὀμολογησόμεν ὅτι οὐδέποτε κούρευμα καὶ ξύρισμα ἐπέδρασαν τοσοῦτον ἐπὶ τῆς τύχης τῶν λαῶν ὅσον ἐκεῖνα. Ἐλλόγιος δὲ ὁ Ἀγγλος συγγραφεὺς ἐπιλέγει ἐν ταῦθα ὅτι αἱ καταστροφαὶ αὗται δὲν θὰ συνέβαινον ἴσως ἂν ὁ Λουδοβίκος, ἀπερισκέπτως φερόμενος, δὲν εἶχε κείρει κόμην τε καὶ γενεάδα καὶ ἀπαρέσει οὕτω τῇ βασιλίᾳ ἡμῶν Ἐλεονώρα. Καὶ ναὶ μὲν οὐδὲλως ἐτιδοκιμάζει τὴν διαγωγὴν τῆς χαριτοβούτου αὐτοῦ ἀνάσσης, λέγει ὅμως ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει θὰ εἶχεν ὑπὲρ αὐτῆς τὸν κόσμον ὅλον. Καὶ ὄντως δὲν λέγεται ὅτι ἡ Ἐλεονώρα «fit remarquer sa beaulté et les grâces de son esprit à la cour de Constantinople»; ¹ Τὸ ἀκριβὲς ἱστορικόν εἶναι ὅτι τὸ διαζύγιον ἐζήτησεν ἐκεῖνος καὶ οὐχὶ αὐτὴ, δι' ὃ καὶ ὑπὸ τῶν συγχρόνων ἐκακίσθη ἐπὶ ἀσυνεία, ἐπ' ἴσῃ ὅμως βέβαιον ὅτι καὶ ἡ Ἐλεονώρα δὲν ἐλάτρευε τὸν Λουδοβίκον, λέγουσα ὅτι εὗρεν ἐν αὐτῷ «καλόγηρον καὶ οὐχὶ σύζυγον.» ² Ἐν Ἀντιοχείᾳ δὲ ὅπου ἀφίκοντο καὶ ἐνθα ἐδέσποζε Ῥαιμόνδος ὁ Β', ὁ τῆς Ἐλεονώρας θεῖος, — ἀνὴρ εὐπρόσωπος, εὐία τοῦ κάλλους, τῆς ἀνδρείας καὶ τῶν δώρων τοῦ πνεύματος ἐπιβαλλόμενος, καὶ περ βαλίων πρὸς τὴν πεντηκοστὴν τοῦ βίου μοίραν —, ἤρξατο ἐκδηλουμένη ἡ τοῦ ὑψηλοῦ σταυροφορικοῦ ζεύγους διαφωνία, τὸ ἀσυμβίβαστον τοῦ χαρακτήρος, τὸ ἀντίθετον τοῦ χριστιανικοῦ αὐτῶν ἰδεώδους, ἐν λόγῳ ἡ τοῦ βασιλικῆ ἀνδρογύνου γρίνια, κατὰ τὴν γραφικὴν τῆς δημόδους ἐκφρασιν. Καὶ ὁ μὲν Λουδοβίκος ἐπιμόνω ἀπῆτει ν' ἀπέλθωσιν ἐξ Ἀντιοχείας καὶ μεταβῶσιν εἰς Ἱεροσόλυμα, — χριστιανικὸν ἐπι βασιλείον —, ἵνα αὐτὸς μὲν ἐξιλεωθῇ ἐπὶ τοῦ παναγίου τάφου διὰ τὸ διαπραχθὲν ἐν Οὐιτρώ ἀνόμημα, ἡ δ' Ἐλεονώρα, ἡ καὶ ἀρχηγὸς τῶν σταυροφόρων δεσποινῶν, ἐπανέβη εἰς Γαλλίαν χαρίζουσα. Ἄλλ' ἡ Ἐλεονώρα, ἡ μεγίστων τιμῶν καὶ περιποιήσεων ἐν τῇ πολυθελήτρῳ καὶ φιληδόνῳ τοῦ Ῥαιμόνδου ἀλλῆ ἀπολαβοῦσα —, ἐφρόνει καὶ δικαίως, ὅτι καὶ ἐξ Ἀντιοχείας ἠδύνατο νὰ τελῇ τὸ τοῦ Εὐαγγελίου:

¹ Michaud : « Biographie Universelle », tom. 13, σελ. 6 : « Eléonore de Guienne ».
² Michaud, αὐτόθι, tom. 25, σελ. 112 : « Louis VII

Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἐαυτὸν ¹ καὶ ἠγάπα τον... θεῖον αὐτῆς, — καὶ τίς μᾶλλον αὐτῇ πλησίον; — θεῖος δὲν ἦτο... κουρευμὲνο γίδι.

Ὡραῦτως ἐν ᾧ ὁ σύζυγος, ὁ σταυροφόρος μένεα ἔπνεε κατὰ τῶν ἀπίστων, ὡς οἱ χριστιανοὶ ἐκάλουν τότε τοὺς Σαρακηνοὺς, οὕς, ὡς καλὸς χριστιανός, ἐπόθει νὰ ἐξοντώσῃ, ἡ εὐαγγελικὴ Ἐλεονώρα διέκειτο φιλικώτατα πρὸς τὸν νέον Σαλατίνον ², — παρ' οὗ καὶ ὄρα εἶχε λάβει —, ὅστις ἦτο ἐκ τῶν ἀπίστων, ἐκ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ δὲν λέγει τὸ Εὐαγγέλιον: Ἀγαπᾶσε τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν ³ εἶναι ὅμως καὶ ἀληθές: ὅτι ὁ νέος ἐκεῖνος Τούρκος ἔτρεφεν ὡραίαν γενεάδα. Τέλος ὁ κουρευμὲνος σύζυγος, ὁ ὑπὸ τὸ βάρος τοσοῦτων συζυγικῶν στεμμάτων κύπτων, ἐν ἀπαλλαγῇ τῶν μαλλιαρῶν, ἠναγκάσθη νὰ μετατραπῇ εἰς ἥρωα μυθιστορίας καὶ ν' ἀπαγάγῃ ἐν ὥρᾳ νυκτός — ὡς ἐκεῖνος ἐρωμένην — τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἣν μετέφερον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ μετ' οὗ πολὺ εἰς Γαλλίαν. Καὶ νῦν τελευταῖοντες ἐρωτήσωμεν εὐσεβάστως τὴν ἐν τῷ α' *Ἐμπρὸς Πολυπόρον τῶν Ἀσχημῶν* θὰ ἐστέρην εἰλικρινῶς σύζυγον ἀνευ κόμης, μύστακος καὶ γενεάδος, σύζυγον τριπλῶς κουρευμένον, ὡς παρίσταται ὁ Λουδοβίκος:

Ε. Κ. ΑΣΩΠΙΟΣ

ΑΒΥΣΣΟΙ

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ

Φύγαν τὰ περιστέρια τὴν αὐγὴν
Κ' ἤρθε τὸ δειλινὸ καὶ δὲν γυρίσαν
Ἐσοῦρπωσε, σκοτεινίασεν ἡ γῆ
Ἐβράδνασε, καὶ ἐκεῖνα πῶς ἀργήσαν;

Ἐρημὴ ἡ φωλιά τους καρτερῆ
Ἀχ! ἔρημος ὁ κῆπος τὰ προσμένει
Κι' ὅσο ἡ μαύρη νύχτα προχωρεῖ
Ἡ φύσις γέρω ἄρρωσταίνει.

Ξημέρωσε τὴν ἀχαρῆ αὐγὴ...
Κρέτο, βορριάς ἐρήμαξε τὰ δαση
Ἐγύμνωσε τὰ δένδρα καὶ τὴ γῆ
Καὶ ἀκόρπισε χαμὸ σ' ὄλη τὴν πλάσι.

Τοῦ κάκου ἡ φωλιά τους καρτερῆ
Τοῦ κάκου ὁ κῆπος τὴν προσμένει
— Κάποιος διαβάτης εἶχε νὰ βρῇ
Μιὰ κάτασπρη φτεροῦρα πεταμένη.

ΜΗΤΕΟΣ ΠΑΠΑΣΕΠΤΟΥ

¹ Ματθ. ΚΒ', 40.
² Michaud ἐνθ' ἀνωτ. tom. 13, σελ. 7 : « Eléonore », — « Dictionnaire de la Conversation », tom. 25, σελ. 59 : « Eléonore de Guienne ».
³ Ματθ. Ε', 44.

ΣΤΑ ΣΚΟΡΠΙΑ ΛΟΥΛΟΥΔΑ

Ἀπὸ 'νι μνήμα πέρασα
Ἀγάπη μου θλιμμένη,
Κ' εἶδα 'στὰ σκόρπια Λούλουδα
Μικρὴ ψυχὴ γυρμένη.

Ἀγκομαχοῦσε τριζορίας
Τὸ κάθε κυπαρίσσι
Καὶ σὲ κλιτάρι παγωνίαι
Λιποψυχοῦσε ἡ φύσις.

Γέρω, τριγέρω ὁ οὐρανὸς
Μαύρους ἀτμοὺς κυλοῦσε,
Ἄς καὶ μοι ἴδῃ ἀσχημῶτα
Στὴν ἀγκαλιὰ κρατοῦσε.

Ἐσπάραιε τ' ἀδύνατα
Φτερά της ἡ ψυχοῦλα
Κ' ἡ πάχη τὴ σαβάνωρε
Μὲ παγωνίαι βροχοῦλα.

Τὴν ἀγκαλιὰ μου ἀπλώσα
Προὴ νὰ τῆς σκορπίω,
Κι' ἀπ' τὸ θερμὸ μου ἀνάσασμα
Ζωὴ νὰ τῆς χαρίσω.

Μὰ ἐσπάραιε, λαχτάριασε
Ἄνὸ, τρεῖς φορές ἀκόμα,
Καὶ ἔαφρω ἐσωριάστηκε
Νεκρὴ 'στὸ κρὸν χῶμα.

Ἐκλάψα τότε ἀγάπη μου
Στὸ μνήμα τὸ θλιμμένο,
Γιατὶ 'στὰ σκόρπια Λούλουδα
Εἶδα νεκρὸ γυρμένο.

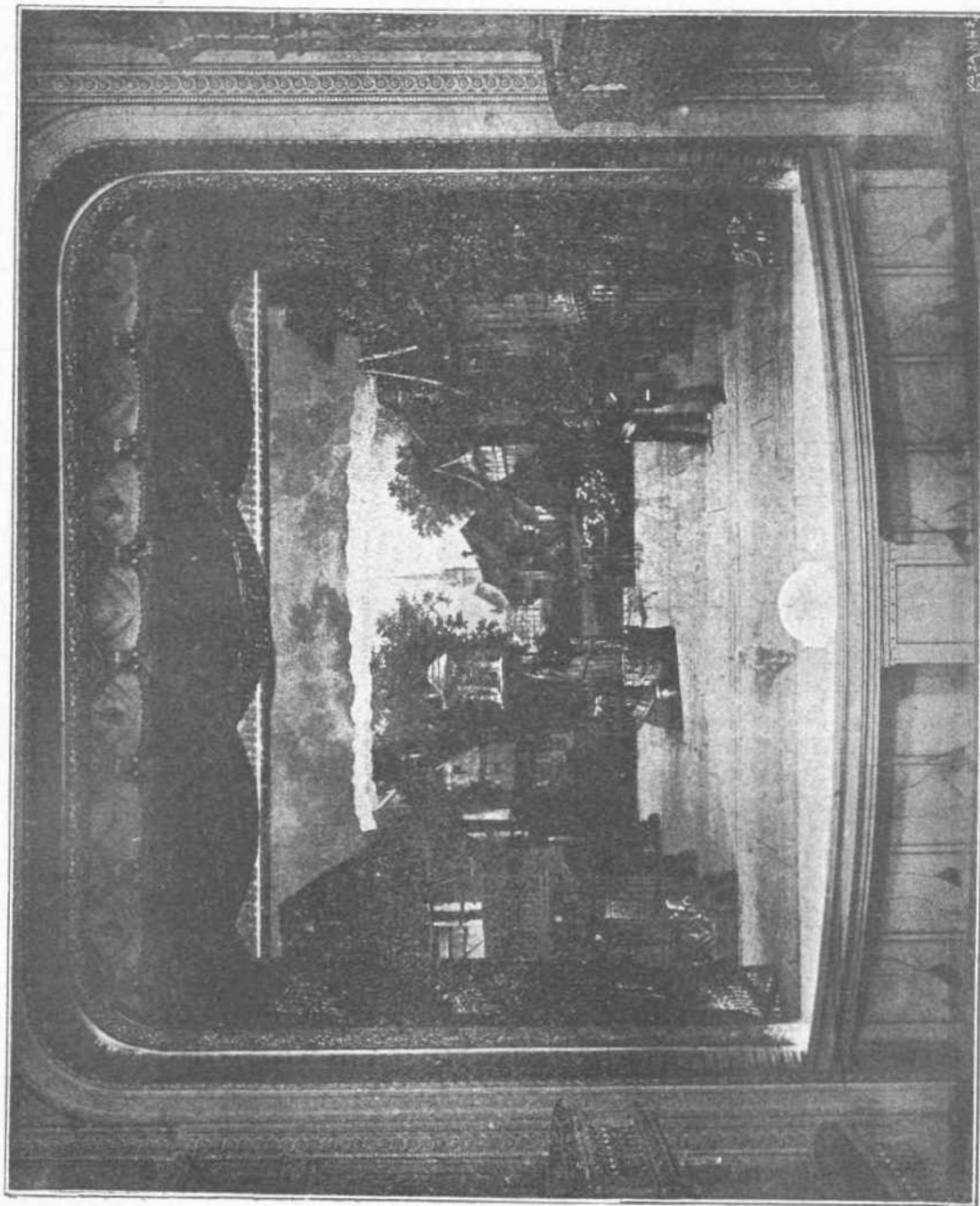
Τ' ὄνειρο ποῦ 'κρύδαμε
Χρόνια καὶ χρόνια — ὦ κρῖμα!
Τ' ὄνειρο ποῦ ξεψύχησε
Στῆς Ἀποστομίας τὸ μνήμα

Νὰ τ' ἀναστήσω θάρρεψα,
Ἀγάπη μου θλιμμένη
Μ' αὐτὸ 'στὰ σκόρπια Λούλουδα
Νεκρὸ — νεκρὸ θὰ μένη!

ΑΙΜΥΓΙΑ ΚΟΥΡΤΕΛΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η ΣΚΗΝΗ

Φωτογραφία νυκτός διὰ μαγνητόν.
ὑπὸ Κ. Βέρνγκερ

"ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ."

FR. UHDE.

Οἱ μάγοι μὲ τὰ δώρα.

Β. ΘΕΡΜΟΠΟΥΛΟΣ Προσωπογραφία Ε. Π.

Μετάλλειον πρὸς τιμὴν τοῦ Μ. Berthelot
(1851—1901)

Η ΚΥΡΑ ΡΗΝΩ

— Άχ τί τραβούσε ο κόσμος 'κεινά τὰ χρόνια από τους τούρκους...

Έτσι ήρχιζε πάντοτε η γεροντοκόρη κυρά Ρηνώ την διήγησίν της και ποτέ δεν την έτελειώνει. Όλα τὰ γεγονότα όσα είχαν άκούσει ή έτυχε ν' αντίληφθῆ ή ίδια κατά τὰ έννενηντα χρόνια της ζωής της έγγρονθοκοπούντο μέσα εις τό κουρκουτιασμένο γεροντικό μυαλό της και ένῳ ήρχιζε νά σου διηγηθῆ καμμίαν τραγικήν ιστορίαν έτελείωνε με σκανδαλώδες έπεισόδιον, και αυτό άσυνάρτητον και κουτσουριασμένο. Άλλοίμονον εις εκείνον που έκαμνε ή έπροσποιείτο ότι δεν την καταλαμβάνει: έγύριζε και τον έθλεπε με τὰ βουφηγμένα μικρά μάτια της που έμιαζαν με μπαγιατίτικες πεταλίδες, και τό τριχωτόν πηγούνι της τό όπίον ήρχετο εις έπαφήν με την μαρμαμένη και μελανήν σαν σύκο κουνάλι μύτην της έτρεμε σπασμοδικώς. Έπρεπε νά πηγαίης με τὰ νερά της διά ν' αξιωθῆς της εύνοίας της. Και ήτο κακιά, πολύ κακιά ή κυρά Ρηνώ, εις όσους δεν ηνύθει. Τῆ νύμφη του σπητιού δεν την ύπέφερε, την αντιπαθούσε φοβερά και σχεδόν κατά πρόσωπον της εξεσφενδόνιζε την μιμνήν, ότι τρώγει τό ψωμί χαράμι και διατί; διότι κάποτε ή νύμφη, έτσι διά νά χωρατέψη, της ειπε πώς της γεροντοκόρας στον άλλο κόσμο θα της τρυπούν με τό λαφοκέρατο... Δεν ειπε τίποτε εκείνη τῆ στιγμή ή κυρά Ρηνώ, αλλά τό έφύλαξε και από τότε δεν ειχε μάτια νά την ιδῆ.

Τό μελτέμι έφυσούσε δυνατά και τὰ ξηρά φύλλα των καλαμιών, που έσκέπαζαν την αύλήν του έξοχικού οικίσκου, έσειόντο με ένα ναυοριστικόν ψίθυρον, ένῳ ό βόχος των κυμάτων που εξεσπούσαν επάνω εις τους αποτόμους βράχους του Πανόρμου ήκούετο ευκριώς, φερόμενος μακρόθεν υπό του ανέμου. Η νύκτα ήτο κατασκότεινη που και που έλαμπύριζον τὰ φώτα των πέριξ σποραδικώς έγκατεσπαρμένων εις τό όροπέδιον καλιβών, στυνόμενα όμως βαθμηδόν, ένόςῳ ή ώρα προχωρεί, τό έν μετά τό άλλο. Ημην έξαπλωμένη έξω εις τον μικρόν αυλόγυρον με μισοκλεισμένα μάτια, έτοιμη νά πάρω τον πρώτο ύπνο και σχεδόν ναρκωμένη εισέπνεον την ευωδιαν της ιωποθερισμένης καλαμιάς και της μεθυστικής κονιάς, ότε άκούω έρχομένην προς με την κυρά Ρηνώ, σύρουσαν τὰ γεροντικά πόδια της.

Πρό μιᾶς ώρας ειχμεν αποδειπνήσει, έσθύσαμεν τὰ φώτα και, άλλος έπήγε νά ξαπλωθῆ, άλλος νά κάμη δέκα βήματα και άλλος έπεσε νά κοιμηθῆ.

Ηλθε κ' εκάθισε κοντά μου εις την πεζούλα.

— Καλέ Μαρουσώ, ήρχισε νά λέγη ασθμαίνουσα και προδήλως άγανακτισμένη, ως ποτέ θα την έχμε τῆ νύφη εδώ; Γιατί δεν έρχεται ο γυιός

σου νά την επάρη; Νισάφι πιά καλότυχη! Δεν λυπάται τον πενθερό της ή θεόφοβη πουχει τόσον κόσμο και θρέφει; Τρώει, τρώει από τό πρωί ως τό βράδυ ή αδιάκριτη! Δεν εκλείσανε άκόμη τρία χρόνια που χάταμε τον Παναγιωτάκη μας, κι' αυτή ή ξετσιπωτή, ξελαρουργιάζεται όλη μέρα στο τραγοῦδι! Άμ' τί έναια έχει αυτή, αφού τὰ βρίσκει όλα χαζίρικα! Δε φοβάται τό Θεό! μά δε λυπάται τό πεθερό της! Η πείσα ή δειξα!...

Και ειπε εναντίον της νύμφης μου όσα σέρνει ή σκουπα. Έγώ—μιλιά. Προφανώς με εξέλαβε διά την μητέρα μου... Έσκηώθη πάλιν σιγά-σιγά και άκουμώσα εις τό βαθύ της έμβήκε εις τό σπίτι. Άλλ' όποια ύπήρξεν ή εκπληξίς της όταν έμβαίνουσα μέσα βλέπει την μητέρα μου, ή όποια, μη ειμπορούσα νά κοιμηθῆ από τους ψύλλους, ήναψε την λάμπα και εξεψυλλίζετο...

Έστάθη έτσι, σκυμένη και καμποῦρα που ήτον, με τό ένα χέρι εις τον γοφόν και με όσων ήμπορούσε γουρλωμένα μάτια και έθλεπε την μητέρα.

— Καλ' έσύ 'σαι, Μαρουσώ; Κι' άμῆ έξω ποιός είναι ξαπλωμένος; Μην είναι ή νύφη μας; ειπεν έντρομος.

Μετά μίαν στιγμήν όμως, ως νά ειχε μεταμεληθῆ διά τον φόβον της:

— Άφού ειν' έτσι — καλά έκαμα λοιπόν και της τὰ 'πα!

Κακό εινε βέβαια νά πειράζη κανείς τους γέροντες, καμμιά φορά όμως εκάναμε τὰ κλειστά μάτια όταν την εφύριζε ή υπηρέτρια ή Μαρίνα, την όποιαν από βρώμα ως βρώμα την ειχε από τό πρωί έως τό βράδυ.

— Μαρῆ! θα της τό πᾶς της μάνας σου στην ποδιά! της έλεγεν άφρισμένη.

Και αυτή ή ύβρις—διά τό παραμικρόν.

Μά δεν εβόσταζε πιά ή Μαρίνα και της δίνει την απάντησι:

— Άλλοι, που νά σε 'δῶ με κοιλιά!

Ποιός ειδε και δεν έτρόμαξε! Έγινε έξω φρενών ή κηρά Ρηνώ. Ωμησε σαν λύκαινα κατ' επάνω της νά την καταξεσχίση...

— Μαρῆ! Έμένα ούτε ή μάνα μου, ούτε ή αδερφή μου έκαμνέ τέτοιο πρόμα για νά τό κόμω κ' 'εγώ, βρώμα!...

Σαν νά ήτον ή ίδια ώρα, που θα έφαινετο με κοιλιά τό έρειπωμένο γερόντιον.

Πώς γίνεται, αλήθεια, ό άνθρωπος όταν γηράσῃ!

Ένθυμούμαι μίαν άλλην επίσης υπέργυρον γεροντοκόρην, χρηματίσασαν υπηρέτριαν γενεᾶς εκλιπούσης ήδη, ή όποια ειχεν αποκτήσει πλέον συγγενικά δικαιώματα παρά τῆ οικογενεία, τους προγόνους της όποιας ειχεν υπηρετήσει. Ητο εις άκρον ευερέθιστος και πάντοτε δυσχερατημένη. Είχεν αιωνίως παράπονα, ότι την εκκακομετεχειρίζοντο, ότι την εβασάνιζον, ότι ή ζωή

Η ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΧΝΗ

Ίδέαι και εικόνες προς διάδοσιν — Η αληθής μεγάλη Τέχνη εινε ή διά τους μικρούς προσωρισμένη.— Καλλιτεχνική μόρφωσις των μαζών.

ΑΝ ώραϊον πράγμα, ειπεν ο ποιητής Keats, εινε διαρκής πηγή χαράς. Έάν επόμενος μάς έμάνθανον οι έχοντες την σχετικήν έντολήν και ευθύνην καλλιτέχνην ν' αγαπώμεν και εύρίσκωμεν τό Ωραϊόν ύφ' όλας αυτού

τάς μορφάς, ή ζωή θα ήτο φαιδρότερα, μάλλον γελαστή και χαρίεσσα, εκάστη δε άναπνοή ήμών θα ήτο και εις στίχος του Huland φαιδράς έλπίδος προς τον κόσμο, όστις καθ' εκάστην γίνεται τελειότερος και καλλίτερος.

Ο κόσμος αυτός, μελονότι κόσμημα της δημιουργίας, μη έχων ανάγκην του κοσμητικού «ώραϊος», φαίνεται μολαταῦτα άθροισμά τι άσχημιών ουχι βεβαίως των ωραίων εκείνων άσχημιών των εικόνων του Rembrand, από τό μελανόν βάθος των όποιων προβάλλεται μεϊδιαν μυστικήν αϊγλήν τό ωραϊόν, άλλ' εινε άθροισμά τι άσχημιών και πεζοτήτων, τας όποιας μοιραίως επιβάλλει ο νεώτερος βιομηχανικός άγών της ύπάρξεως, όστις μάς πνίγει. Ουδαμού π. χ. θα εύρετε έν αληθές της φύσεως τεμάχιον, ελεύθερον, διά νά τό θαυμάσετε χωρίς ή τέχνη νά θέσῃ τό ψεύδος της, την μίμησιν της ή την προσποίησιν της ή τον άκαταληπτον συμβολισμόν της και τας μυστικοπαθείς συγκινήσεις, αιτινες βεβαίως δεν εινε άκόμη κατάλληλοι διά την ίδιουσυγκρασίαν της παρούσης γενεᾶς. Εινε βεβαίως ωραϊαι και πολύ βαθείως απολαυστικαι αι ύψηλαι και υπέρταται συγκινήσεις της «Grand Art» — της «Μεγάλης Τέχνης» — οι ών θεωπεύονται και δονοῦνται αυτά τὰ βαθύτερα της ύπάρξεώς μας άδύτα, άτινα μετεδόθησαν και διηλθον διά των γενεών αναλλοίωτα διά ν' αποτελέσουν της ζωής μας την ουσίαν, της ζωής μας τας άορίστους συγκινήσεις των βαθέων και κληρονομικών αισθημάτων.

Αι συγκινήσεις όμως αύται, ανεκτιμητώς συγκινοῦσαι εκείνους ότινες αληθώς τας έννοσούν, και άπείρως καθιστώντες άξιους έλέους εκείνους ότινες φρονοῦν και διατείνονται ότι τας έννοσούν, ένῳ πραγματικώς ούτε χονδρικώς δύνανται νά τας αισθανθώσι, αι συγκινήσεις αύται εινε δωρον διά την άριστοκρατίαν της ανθρωπότητος, ή δε Μεγάλη Τέχνη, διά την Τέχνην έπινοηθείσα, δεν δύναται ν' αποτελέσῃ παγκόσμιον Σύμβολον λα-

εις αυτό τό σπίτι εινε πλέον κόλασις και ήπειλαι ή αγαθή γραία ότι θα φύγη νά πᾶ νά γείνη του κακού... διά νά εύρη τ' αγαθά της...

Η κυρά Ρηνώ μόνον τον πατέρα έσέβετο και έτίμα, διότι με αυτόν έσυγγένευε. Κανένα άλλον δεν ήγάπα. Την μητέρα την εφροβείτο, αλλά και δεν έτόλμα νά ειπῆ τίποτε εναντίον της. Άλλά και ήμεις, όλα τὰ παιδιά δεν την αγαπούσαμεν, διότι ήτον βαριόλογη και πρό πάντων διότι εκαλογοῦσε την νύμφη μου. «Θά τό κόμησι γερό τό παιδί από τό πολύ φαί;» έλεγε πάντοτε όταν την έθλεπε νά τρώγη.

— Σώπα πιά! της έλεγα, θα την φᾶς με την κακογλωσσιά σου!

Και τό έφερε ή όργῆ του Θεού ν' αποβάλῃ ή νύμφη μου και όλίγον έλειψε ν' αποθάνῃ. Αϊ, από τότε πιά δεν ήθελον ούτε ζωγραφιστή νά την βλέπω. Και της τό έλεγα κατόπιν διά νά την τιμωρήσω, ότι ή κακογλωσσιά της την εφαγε — μά δεν βαρυνέσαι!;

Δεν την ειδα ποτέ νά δακρύσῃ που μάς ειχαν συμβῆ τόσα δυστυχήματα, αλλά ούτε την παραμικράν χαράν νά εκφράσῃ εις τας τώσας χαράς της οικογενείας μας. Έγώ έσυνήθισα νά την θεωρῶ ως ένα φεῖδι που εξισταίναμιν εις τον κόλπον μας.

Είχε άρρωσθήσει βαρεία ο πατέρας. Όλαι μας αι φροντίδες συνεκεντρώθησαν περι την κλίνην του. Η κυρά Ρηνώ, ή όποια έσχάτως δεν ειμπορούσε πλέον νά αναβαίη την σκάλα, έμεινε εις ένα δωμάτιον του κάτω πατώματος και εκεί της έστέλλαμεν τό φαγητόν της. Κατ' αρχάς της άπεκρύψαμεν την ασθένειαν του πατέρα, άλλ' αυτή μη βλέπουσα αυτόν ήρχισε νά δεικνύη σημεῖα ανησυχίας, ήθελε νά την αναβάσκειν επάνω διά νά πεισθῆ ότι δεν έπαθε τίποτε. Έπεριπατούσε ανυπόμονος εις την αύλήν και ήρώτα τους άνερχόμενους και κατερχόμενους τί γίνεται ο Μιχαλάκης.

Την αναβάσαμεν και παρέστη και αυτή εις τας τελευταίας στιγμάς του καλού μας πατέρα....

Μου ειπαν ότι έκλαυσε και αυτή....

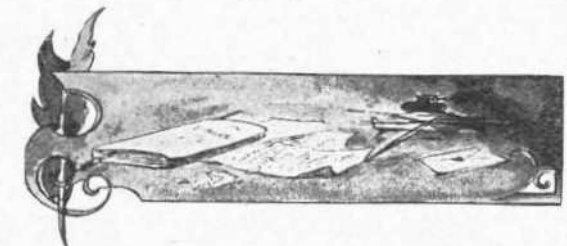
Την συνεπάθησα.

Την επαύριον της κηδείας του πατέρα την εύρομεν νεκράν επί της κλίνης της.

Την έσυγχώρησα.

Διά την αντιγραφήν

ΑΓΑΘΟΚΑΗΣ Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΔΗΣ

τρείας, μολονότι ακατάληπτος, διότι η ουσία της τέχνης είναι η ψυχική εκείνη και καλλιτεχνική αφομοίωση, η ήθικη εκείνη τροποποίηση του οργανισμού, ητις μόνον διά της τελείας αντίληψως είναι δυνατή, λογικώς και πραγματικώς.

Τὰ σύμβολα λατρεύονται διότι είναι ακατάληπτα, διότι λατρεία είναι υποβολή, είναι υπνωτισμός. Τελεία δε λατρεία υπνωτιστική είναι η θρησκευτική, ητις άγει και φέρει τὰ πλήθη ως να ήσαν μία μόνη νεάνις υπνωτισμένη, ακριβώς διότι τὸ υπνωτίζον σύμβολον είναι ακατάληπτον, είναι δε άλγεινώς αίσθητή πᾶσα προσπάθεια πρὸς ἐκλαϊκείαν, ὅπως τὸ σύμβολον ἐννοηθῆ. Σχετική, ὑπὸ μίαν ἐποήν, ἦτο ἐσχάτως καὶ ἡ ἀντίδρασις ἡ μισονεικὴ τῆς νεολαίας Ἀθηνῶν κατὰ τῆς μεταφράσεως τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἡ τέχνη ὅμως δὲν εἶνε θρησκεία. Ἡ δὲ θρησκευτικὴ συγκίνησις ἐγκρατεῖται ἐν τῇ οἰκαιοθελεῖ ἡμῶν ὑποταγῇ πρὸς τι ἀνώτερον, ὅπερ ἀκριβῶς μᾶς άγει καὶ μᾶς φέρει. Ἐνῶ ἐν τῇ Τέχνῃ ἐννοοῦμεν νὰ συγκινηθῶμεν πραγματικῶς, ὕλικῶς, καθὼς ὅταν τρώγωμεν, ὅταν πίνωμεν, ὅταν φιλοῦμεν καὶ κοιμώμεθα. Ἀλλὰ διὰ νὰ συγκινηθῶμεν πραγματικῶς, πρέπει ἀληθῶς ἡ συγκίνησις νὰ μᾶς τροποποιήσῃ οὕτως, ὥστε νὰ γείνη αὐτὴ μέρος τῆς ὑπάρξεώς μας, ν' ἀφομοιωθῆ, νὰ ὀνηθῆ ἐναρμονιῶς τὰ νευρικά κύτταρα τοῦ ἐγκεφάλου, νὰ ἐννοηθῆ. Ἄλλως ἀποτυγχάνει.

Ὡστε ἡ Μεγάλη Τέχνη δὲν ἐγκρατεῖται κατ' ἐμὲ εἰς τὰς συγκινήσεις τῶν ὀλίγων, διότι ἡ Τέχνη εἶνε μίᾳ μορφῇ, μίᾳ ἐκφρασί τῆς τάσεως τῆς δημιουργίας πρὸς τὴν τελειοποίησιν, δηλαδὴ τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν πρόοδον, ἡτις ἀποτελεῖται οὐχὶ διὰ τῆς πτήσεως τῶν ὀλίγων εἰς ἄφθαστα ὕψη, ἀλλὰ διὰ τῆς μορφώσεως τῶν πολλῶν, τῶν ὄλων, καὶ τῆς ὑψώσεως αὐτῶν εἰς ἐν ἐπίπεδον τελειότερον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἡ ζωὴ νὰ φαίνεται γενικῶς ὠραιότερα καὶ φαιδρότερα.

Ἴδου ἡ μεγάλη Τέχνη. Ἡ ὄθησις αὕτη τῶν μαζῶν, τοῦ πλήθους πρὸς ἐν ἐπίπεδον ἀνώτερον πρέπει νὰ λέγεται Μεγάλη Τέχνη, καὶ οὐχὶ ἡ ἐνδιαφέροσα μικρὸν ἀριθμὸν πνευμάτων, ἀληθῶς ὑπερόχων, ἡτις κάλλιστα δύναται νὰ λέγεται νέα μικρὰ τέχνη.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὕψωσις αὕτη τοῦ λαοῦ πάντως καλὸν δύναται νὰ ἔχη ἀποτέλεσμα, δέον ἀμέσως νὰ μελετηθῆ οὐχὶ μόνον ὑπὸ τῶν ὀλίγων εἰδικῶν ἀτόμων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ κράτους ἀκύμῃ.

Ἡ βελτιώσις ἐπὶ τὸ ὠραιότερον παντός σχετιζομένου μετὴν ζωὴν τοῦ λαοῦ εἶνε μὲ μίαν λέξιν τὸ ἔργον τῆς Μεγάλῃς Τέχνης. Νὰ μὴ ἐπιτρέπηται π. χ. ἡ χρῆσις ἀσχήμων ἀντικειμένων. Τὰ οἰκιακὰ σκεῦη, αἱ οἰκίαι, τὰ ἐπιπλα τοῦ μικροῦ λαοῦ, εἴναι εἶνε καλλιτεχνικώτερα καὶ εὐθιωτέρα (διὰ τῶν εὐνοιῶν καὶ διαγωνισμῶν τοῦ κράτους, ὡς γίνεται ἐν Γαλλίᾳ) βεβαίως διὰ τῆς καθημερινῆς ἐπικοινωνίας τροποποιεῖται ὁ ὄργα-

νισμὸς τοῦ λαοῦ ἐπὶ τὸ καλλιτεχνικώτερον καὶ τὸ τελειότερον.

Ἡ διάδοσις εὐθηνῶν καὶ ὠραίων εἰκόνων παρὰ τῶν λαῶν, ἀντὶ τῶν αἰωνίων ἀγίων, ἡ διάδοσις τῶν Παναγιῶν τοῦ Ραφαήλ καὶ τοῦ Μουρίλλο παρὰ τῶν λαῶν ἀντὶ τῶν φρικῶδων καὶ ἀγῶν Ρωσικῶν εἰκόνων, ἡ διάδοσις εὐθηνῶν ἔργων τέχνης, ἡ θέσισις τῶν καλλιτεχνημάτων εἰς ὅλα τὰ σπήτια τοῦ λαοῦ, ὡς θεσμοῦ καὶ ἤθους καὶ συρροῦ κοινωνικοῦ, θὰ ἐπιφέρουν τὴν βραδείαν καὶ γόνιμον καὶ βαθεῖαν ἐκείνην τροποποίησιν καὶ βελτιώσιν τοῦ λαοῦ, δι' ἧς θὰ ὑψωθῆ οὗτος εἰς ἐν ἐπίπεδον καλλιτεχνικώτερον τελειοποιήσεως καὶ προόδου, ἡτις εἶνε ὁ μόνος σκοπὸς τῆς Τέχνης.

Ἴδου ποία εἶνε ἡ Μεγάλη Τέχνη. Οὐχὶ αἰθέριαι μυστικὸςπάθειαι ὀλίγων, ἀλλὰ ψηλαφητὴ καὶ παλλομένη καλλονὴ φαιδρᾶς καὶ σφριγώσῃς ζωῆς τῶν ὄλων, ἣν νὰ ἐννοῆ ὁ λαὸς ὅλον ἐν ὅτι εἶνε ὠραιότερα καὶ ὅτι ἀξίζει νὰ τὴν ζῆ κανεῖς καὶ νὰ τὴν ἀπολαύῃ εἰς ὑψηλότεραν καὶ εὐρυτέραν κλίμακα.

Καλὸν λοιπὸν θὰ ἦτο εἴναι ἡ «Πινακοθήκη» καθὼς καὶ ὅλα τὰ καλλιτεχνικὰ φύλλα καὶ μή, διαδίδουσι καθ' ἐκάστην εἰς τὸν λαὸν καταληπτὰς καλλιτεχνικὰς ἰδέας. Καλὸν θὰ ἦτο εἴναι ἐξεδίδοντο εἰκόνες εὐθηνῶν καὶ πολλὰ πρὸς διάδοσιν παρὰ τῶν λαῶν, αἱ δὲ ἐφημερίδες καθ' ἐκάστην νὰ δημοσιεύουσι εἰκόνας ὠραίας καὶ σαφεῖς. Εἰς τὰ θέατρα αἱ αὐλαῖαι δύνανται καθὼς καὶ αἱ σκηνογραφίαι νὰ εἶνε καλλιτεχνικώτεραι, καθὼς καὶ εἰς τὰ καφενεῖα, τὰ ξενοδοχεῖα, εἰς πᾶν ἴδρυμα ἐντὸς τοῦ ὁποῖου συγκεντρῶνται τὰ πλήθη, δέον ἐπὶ τῶν τοίχων ν' ἀναρτῶνται εἰκόνας καλλιτεχνικαί, καταληπταὶ καὶ ὠραῖαι, παριστῶσαι τὸ κάλλος τῶν ἡρώων καὶ τῶν μεγάλων ἔργων καὶ διὰ τῆς γονίμου ὑποβολῆς πρὸς μίμησιν παρορμῶσαι τὰ πλήθη καὶ ὑψόνουσαι αὐτὰ εἰς ὕψος τελειότερον προόδου καὶ μορφώσεως.

Ὁ συρμός, αἱ διαδιδόμεναι ἰδέαι, δύνανται νὰ εἰσαγάγουν εἰς ὅλα τὰ σπήτια τοῦ λαοῦ καλλιτεχνικὰς εἰκόνας εὐθηνᾶς, ἡ δὲ ἀστυνομία δύναται ν' ἀπαγορεύσῃ τὰς ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν διαφόρων δημοσίων ἰδρυμάτων ἀσχήμους εἰκόνας.

Ὁὕτω πως δύναται ὁ λαὸς τῆς καλλιτεχνικῆς Ἑλλάδος νὰ διαπλασθῆ ἀπο τὴν ἐπίδρασιν τῆς Μεγάλῃς Τέχνης ἐπὶ τὸ τελειότερον, διὰ ν' ἀντικρύσῃ τὴν ζωὴν ὠραιότεραν καὶ φαιδρότεραν.

Σ. ΖΩΓΡΑΦΙΔΗΣ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

“ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ”

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ "ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ",

ΝΑΜΟΪΣΒΗΤΗΤΟΝ εἶνε ὅτι ἡ μοναδικὴ ἀσυμφωνία τῶν καλλιτεχνῶν μᾶς οἱ ὁποῖοι συσσωματοῦμενοι ἠδύναντο νὰ μᾶς παρουσιάζουσι ἐκάστοτε πολὺ εὐπρεπῆ τὴν Τέχνην, ἐπέφερε κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην τὸ θέαμα ὀργανισμοῦ καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεων παρὰ σωμα-

τείων ἢ ἰδιωτῶν, ἐλαχίστην σχέσιν ἐχόντων πρὸς τὴν θεραπείαν τοῦ Καλοῦ. Καὶ ἐτράπησαν εἰς τὴν εὐρεσιν αἰθούσης τρεῖς τέσσαρες καλλιτέχνη καὶ μετὰ διετῆ περιπλάνησιν εὐρον ἄσυλον εἰς δύο αἰθούσας, ὧν ἡ μία ἀκαταλληλοτάτη, τοῦ «Παρνασσοῦ» τοῦ μετ' ἀγαστῆς προθυμίας φιλοξενούντος κάθε τι φιλολογικόν ἢ μουσικόν ἢ φιλανθρωπικόν ἢ θρησκευτικόν, ἢ φυσικομαθηματικόν ἢ βοτανικόν καὶ ἐγένετο Καλλιτεχνικὴ ἐκθεσις διὰ τὴν ὁποίαν περιήλθεν ἡ ἐπιτροπὴ πολλὰ ἐργαστήρια καὶ ἡ ὁποία προώρισται ὡς ἐκθεσις ἑλληνικὴ περισσοτέρας νὰ ἔχη κρίσεις ἢ . . . θεατὰς.

Ἡ Ἐκθεσις τοῦ Παρνασσοῦ ἐπέτυχε ; Ἀμφίβολον. Ὡς πρώτη ἐκθεσις ἠδύνετο νὰ ἔχη ἐλαφροντικὰς περιπτώσεις. Ἀλλὰ ἡ διοργάνωσις αὐτῆς θεμελιώθη εἰς σειόμενα βάρη. Οὐτε ὁ σύλλογος ἦτο ἀρμόδιος, οὔτε τῆς ἐπιτροπῆς τὰ μέλη ὅλα ἦσαν τῆς αὐτῆς ἐπιβολῆς — δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ἡλικίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν τέχνην — οὔτε ἐτηρήθη ἴση αὐστηρότης διὰ πάντας, οὔτε συμμετέσχον τῆς Ἐκθέσεως καλλιτέχνη, οἵτινες θὰ τὴν ἐτίμων καὶ θὰ τὴν ἀνύψωνον. Διατυμπανίσθη ὡς σοβαρὰ ἐκθεσις καὶ ἐφιλοξένησεν ἐν τούτοις οὐκ ὀλίγας μουντζουρογραφίας καὶ ἔργα τὰ ὁποῖα πράγματι ἐκρημάθησαν εἰς τὰς προθήκας τοῦ μαρτυρίου. . . διὰ τοὺς θεα-

τὰς. Ὁ καλλιτεχνικὸς Καιάδας διψᾷ, οἱ δὲ διοργανωταὶ ἀτυχῶς ἐξέλαβον ὡς τοιοῦτον τὴν αἰθούσαν τοῦ «Παρνασσοῦ».

Γράφομεν ἀπεριφράστως καὶ εἰλικρινῶς τὴν γνώμην μᾶς. Δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἐν τῇ ἐκθέσει καὶ εὐσυνειδήτοι ἐξαιρέσεις, πίνακες οὓς θὰ ἐνεκοιποῦτο — διὰ μερικῶς μάλιστα συνέθῃ αὐτῷ — ἡ αὐστηροτέρα Εὐρωπαϊκὴ ἐκθεσις. Ἀλλ' ἠθέλαμεν τὰς σκιάς ὀλιγωτέρας καὶ αὐτὸ ἐξηρητᾶτο ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν.

Ἡ πρώτη κακὴ ἐντύπωσις εἶνε ἡ τῆς τοποθετήσεως. Πρὸς τιμὴν τῆς Ἐπιτροπῆς θέλω νὰ πιστεῦω ὅτι αὕτη ἐγένετο ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ συλλόγου καὶ οὐχὶ ἀπὸ καλλιτέχνας τῆς περιωπῆς ἐνός Ἰακωβίδου ἢ ἐνός Λύτρα, ἂν καὶ ἐνεργότερον μέρος φαίνεται λαβὼν ὁ νεαρὸς παστελιστὰς κ. Μαθιόπουλος. Ἡ Ἐκθεσις τοῦ Ζαππείου, ἡ τελευταία, ἠδύνετο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον δεξιᾶς ἀναρτήσεως τῶν εἰκόνων. Ἡ ἐπιτροπὴ μάλιστα, πρὸς ἀποφυγὴν πολλῶν δυσαρμονιῶν, ἠδύνετο νὰ χωρίσῃ τὰς εἰκονογραφίας ἀπὸ τῶν ὕδατογραφῶν καὶ κρητιδογραφῶν.

Οἱ ἐκθέται εἶνε 46, πλὴν τῶν ἀρχιτεκτόνων. Ἐξ αὐτῶν, 8 εἶνε ξένοι. Καὶ θὰ ἠδύνετο ν' ἀποκληθῆ ἡ ἐκθεσις Διεθνῆς, ἂν μὴ ὤφειλετο σεβασμὸς πλειότερος εἰς τὴν λέξιν αὐτὴν, ἡ ὁποία ἀντιπροσωπεύει σήμερον πανταχοῦ τὴν κορυφὴν τῆς Τέχνης.

Ἐκ τῶν ξένων, ἡ «Ἐξομολόγησις» τοῦ ἐκρουμουνισθέντος Ἑλλήνος κ. Σιμωνίδου εἶνε ἔργον θαυμάσιον, ἡ ἀρίστη τῶν συνθέσεων τῆς Ἐκθέσεως. Καὶ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων ἐνθυμῶμαι ὅτι εἶδα ἔργα τοῦ ἀρτια, ἐν μάλιστα ἐξ αὐτῶν τόσῳ ἀνθελληνικόν, ὥστε ἠγάγκασε τὸν συνοδευόντά με φίλιτον Σῶχον

νά αποσπάση κρυφά τὴν πινακίδα, τὴν φέρουσαν τὸν τίτλον.

Ἐπειτα ἔρχεται τὸ Adajio τοῦ Γερμανοῦ Schramm με εἰλικρινεῖαν αἰσθήματος καὶ ζωὴν ἐξερωμῶσαν ἀπὸ τὰ βῆθη τῆς σκιάς. Ἐκ τῶν δύο ἔργων τοῦ Guignard ὁ «Δύων ἡλιος» κάλλι-
στος πίναξ, ἐνῶ τὸ ἐσωτερικὸν ποιμνιστασίου του δὲν εἶνε δύσκολον εἰς τινὰς λεπτομερείας νὰ ψέ-
ξη τις. Τῆς Ἀγορᾶς τῆς Συμαρκάντης τοῦ Eineshut διακρίνεται ὁ ἐπιτυχὴς χρωματισμός.
Ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔργα τῶν ξένων ἤμπορεῖ νὰ δια-
σωθῇ μία κεφαλὴ Ἰταλοπαίδος, ἔργον ἢ μάλ-
λον δῶρον πρὸς τὴν δεσποινίδα Φλωρᾶ, τοῦ
μνηστῆρός τῆς Alexits.

Οἱ ἰδιόμοι καλλιτέχναι δύνανται ἀνευδοιά-
στως νὰ διαιρεθοῦν — εἶνε ἄλλω; τόσον πολὺ
διηρημένοι πάντοτε εἰς ὀμίλους καὶ φατρίες καὶ
παρασυναγωγὰς — εἰς τρεῖς κατηγορίας — ἀνευ
λογοπαιγνίου.

Εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν, ὁ Ἰακωβίδης, κυ-
ριαρχῶν τῆς ἐκθέσεως ἐν τῇ προσωπογραφίᾳ. Ἡ
ἀπεικόνισις τοῦ Γερμανοῦ συναδέλφου του Fink
εἶνε ἔργον ὑπέροχον. Ἰδίως ἡ δεξιὰ χεὶρ εἶνε
τελειότητος ἀπαραμίλλου. Καὶ δὲν ἦτο ἀνάγκη
νὰ ἀναγράφεται ὅτι ἔλαβε χρυσοῦν μετάλλιον
διὰ νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ καὶ ἀπὸ τὸν ἀδαστέ-
ρον ἢ μεγάλη ἀξία τῆς εἰκόνας. Ἐπίσης ἀρίστη
κατὰ δευτέρου λόγον, ἡ προσωπογραφία τοῦ κ.
Στρέϊτ καθημένου ἐπὶ ἐρυθροῦ ἐδράνου. Ἡ συμ-
παθὴς καὶ μελιχρία ἐκφράσις ἀπειτυπώθη με πολ-
λὴν εὐγένειαν καὶ λεπτότητα ἀντιλήψεως. Ἄλλ' ἄ-
φοῦ ἐξέθηκα τὰ ἔργα αὐτά, ἅτινα ἦσαν ἱκανὰ
νὰ τὸν γερμίσουν με δάφνας, διατὶ νὰ μᾶς ὀδηγῇ
κατόπιν εἰς διάφορα φροῦτα, ροδάκινα καὶ κυδῶ-
νια, τὰ ὅποια τίποτε, μὰ τίποτε δὲν προσθέ-
τουν εἰς τὸν ἐπιφανῆ καλλιτέχνην; Ὁ «Καπνι-
στής» ἔχει τινὰς ἀπιθανότητας ἢ δὲ μορ-
φὴ ὅλως ξενική, ἐν γένει δὲ εἶνε ἔργον ἁμιρον
πρωτοτυπίας.

Ἄλλὰ πῶς θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἔλειπεν ὁ πῖθος
τῶν Δαναίδων, ὅστις διὰ τὸν κ. Ἰακωβίδην πολὺ
φοβοῦμαι ὅτι πράγματι πῖθος κατέστη Δαναί-
δων. Καὶ ὁ ἴδιος ἀναγνωρίζων ἴσως τὰ μειονε-
κτῆματα τοῦ ἔργου του, τὸ ἐποθετήσεν εἰς
μίαν γωνίαν, ἀνευ ἀξιώσεων. Ἐμπρὸς εἰς τὰς
παλαιὰς παιδικὰς συνθέσεις του, τὸ «Κονσέρτο»,
τὸ «Κρυφτοῦλι», τὴν «Ψυχρολουσίαν», τὰ «Παι-
δικὰ βάσανα», τὸ νέον αὐτὸ ἔργον του παρέλ-
κει, ἰνῆσκει ἐκ τῆς ἀδιαφορίας. Ἐκ τῶν δύο
σχεδιογραφημάτων του διὰ τὰ ἔργα τοῦ Σολω-
μοῦ, ἢ «Ἀγνώριστη» καταντᾷ ἀγνώριστη διὰ
τὸν χρωστήρα τοῦ κ. Ἰακωβίδου, τοῦ ἀπα-
ραμίλλου σχεδιαστοῦ.

Ὁ κ. Λύτρας ἐξ μικρᾶς εἰκόνας ἐκθέτει —
σκίτσα. Μία σκηνὴ τοῦ 1821 ληφθεῖσα ἐκ τῆς
ἱστορίας Σπ. Τρικούπη; ἢ Ἐλένη Ἀνανεόνυμ-
φος, εἶνε τὸ ἀριστον τῶν ἐκτιθεμένων σκαριφημά-

των του. Τὸ Παζάρι τῶν ταπήτων εἶτα, καὶ τὰ
ἄνθη τοῦ Ἐπιταφίου.

Ὁ κ. Φωκᾶς μᾶς παρουσιάζει ὅλον τὸν πλοῦ-
τον τοῦ πρασίνου καὶ τοῦ ἰώδους εἰς τὰ ἔργα
του. Ἡ Λίμνη τῆς Τριχωνίας εἶνε πολὺ καλὴ·
αἱ Πικροδάφναι τοῦ Ἀγγελόκαστροῦ ἔχουν ἱκανὸν φῶς.
Διὰ τὸ Δάσος τοῦ Ἀγγελόκαστροῦ ἄς μοῦ ἐπι-
τρέψῃ ὁ μετριόφρων καλλιτέχνης νὰ εἶμαι ἐπι-
φυλακτικός. Διὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶ δὲ τῶν το-
πειογράφων, θὰ προσθέσω ὅτι αἱ σπουδαὶ τοῦ κ.
Χατζοπούλου δὲν ἐμποιοῦν καμμίαν ἀπολύτως
ἐντύπωσιν, ὁ δὲ ἐλαῖων του με τοὺς ἀτεχνολά-
τους κορμούς μᾶς ἔκαμε νὰ ἀναμνησθῶμεν τὸν
Ἐλαῖωνα τοῦ κ. Μπακασιάμπη, τὸ θαυμάσιον
ἐκεῖνο ἔργον, μετὰ τὸ ὅποιον δύσκολον εἶνε νὰ
σταθεῖν ἄλλοι ἐλαῖωνες.

Πολὺ ὑπέρτερα ἔργα ἐκθέτει ἡ δεσποινὴς Λα-
σκαρίδου, ἥτις τόσον πολὺ προσδεύει, ὥστε εἶνε
ἐπιφοβὸς με ὅλην τὴν γλυκύτητα τῆς φυσιογνω-
μίας τῆς διὰ τοὺς ἑτεροφύλους τοπειογράφους.
Μανιώδης φίλη τῶν τοπειῶν καὶ μάλιστα τῶν
Ἀττικῶν, τῶν ἡλιολούστων, τῶν ποιητικῶν, με
τὴν ἀφθονίαν καὶ ἁρμονίαν ἅμα τοῦ χρώματος
κατορθώνει νὰ εἰσδῶῃ εἰς τὰ μυστήρια τῆς πο-
λυτρόπου Φύσεως καὶ νὰ μᾶς παρουσιάζει ἀπό-
ψεις, αἱ ὅποια νὰ δύνανται νὰ προδίδουν τοῦ
Καλοῦ πολλὴν γνῶσιν. Βεβαίως ἐξέθεσε πολ-
λὰ ἔργα. Ἄν ἐκ τῶν δέκα περιορίζομαι εἰς τὰ
ἥμισυ καὶ ἂν ἔλειπαι τὰ «Ἀγκάθια» — ἀγκάθια
τέχνης — καὶ τὰ «Χωρικόσπητα» θὰ συνηγωνίζετο
νικηφόρος εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν. Τὸ καλλίτε-
ρον ἔργον τῆς βεβαίως ἀκόμη δὲν ἐξετέθη; πλάτ-
τεται ἴσως εἰς τὴν ἀνήσυχον κεφαλὴν τῆς. Ἄλλ' ἔκ
τῶν ἐκτεθέντων ὑπερέχει τὸ «Ρυάκιον», αἱ
«Βράχοι» καὶ αἱ «Πλάτανοι» τῆς Αἰδηψοῦ, καί-
τοι τὸ τελευταῖον ἔχει βαρεῖας σκιάς.

Ἡ δεσποινὴς Θάλεια Φλωρᾶ πρὶν ἀναχωρή-
σῃ ἐξ Ἀθηνῶν μᾶς ἀφῆκε τὴν ὀραιότεραν ἀνά-
μνησιν τῆς καλλιτεχνικῆς ἐν Ἀθήναις ὀλιγομή-
νου ζωῆς τῆς, τὴν «Ἠχώ», ἔργον κάλλιστον.
ἴσως εὖρη τις τὸ σχέδιον ἀσθενές, ἀλλ' ἡ ποί-
ησις, τὸ χρῶμα, ἡ ἀτμόσφαιρα, ἢ ἐν γένει σύν-
θεσις τῆς οἴδου θέσιν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν
τῆς ἐκθέσεως. Ἡ «Βραδυὰ» εἶνε ἐπίσης καλὸν
ἔργον, ἀντιθέτως πρὸς τὸ κακίζηλον σχέδιον τῆς
«Καθημένης». Ἡ «Νύμφη τῶν Πιπερῶν» τῆς
Δενδρσοταχίας εἶνε μία ἀτελής προσπάθεια σκα-
ριφηματος, μὴ ἀποκρυσταλλωθέντος ἐν τῇ φαντα-
σίᾳ, με ἀσταθεῖς γραμμάς καὶ τὸ ὅποιον μπο-
ρεῖ ἀργότερα, πληρέστερον ἐκτελούμενον, νὰ γίνῃ
καί τι καλόν.

Καὶ ἐν λάθος νοστιμώτατον. Εἰς ἐν ἔργον τῆς
δεσποινίδος Φλωρᾶ ἀριθ. 121 ἀναγράφεται pro-
fil, ἐνῶ πρόκειται περὶ προσώπου... κατὰ μέ-
τωπον. Ἐχίθη ἐν λεξικόν;

Ὁ ἐν Μονάχῳ κ. Σαββίδης με τὴν ἀρχαί-
ζουσαν σπουδὴν, με μίαν ἄλλην σπουδὴν Ἰούρ-

κου μᾶς δίδει καὶ πάλιν, διὰ τῆς ἐκθέσεως τῶν
νέων ἔργων του, τὰς χρηστοτέρας ἐλπίδας. Εἶνε
καλλιτέχνης ἐν τῇ πραγματικῇ σιμασίᾳ τῆς λέ-
ξεως.

Ὁ κ. Θ. Ράλλης, ὁ ζωγράφος τοῦ τελειω-
μένου χρώματος, τοῦ καθαροῦ, νομίζει τις ὅτι
ἀνήκει εἰς παλαιὰν σχολὴν. Τίποτε τὸ νεωτερι-
στικὸν εἰς τὴν τεχνολογίαν του. Εἶνε γεγλυ-
μένα ἔργα, ὅλοι οἱ πίνακές του. Εἶνε ὁ μόνος ἴσως
καλλιτέχνης, οὐτινος ἡ ὑπογραφή, εἶνε καί τι πε-
ριττόν. Ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας φωνάζει μίλλια
μακράν. Ἡ «Προσευχὴ» εἶνε τὸ ὀραιότερον τῶν
ἔργων του, ἐκτεθὲν καὶ ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθέ-
σει τῶν Παρισίων, ὅχι εἰς τὸ περίπτερόν μας ἐν
μέσῳ ὑποδημάτων, σαπῶνων καὶ σταφίδος, ἀλλ'
ἐν τῷ Διεθνῆ τμήματι τοῦ Grand Palais. Ἡ
προσευχὴ εἶνε ὑπὸ τὴν ἐποψὴν διατιμῆσεως, τὸ
ἀκριβώτερον ἔργον τῆς ἐκθέσεως, διότι πωλεῖται
ἀντὶ πεντακισχιλίων φρ. χρ. [!]

Ὁ κ. Γερασιώτης τρία μόνον ἔργα ἐκθέτει,
διότι δύο ἄλλα τοῦ τὰ ἀπέριψεν ἢ ἐπιτροπή.
Κατόπιν τῆς ἀπορρίψεως αὐτῆς, γνωσθείσης εἰς
τοὺς καλλιτεχνικοὺς κύκλους προτοῦ ἀνοίξῃ ἡ
ἐκθεσις, θὰ ἀνεμένε τις νὰ ἴδῃ ἐν τῷ συνόλῳ
θέαμα πολὺ καλλιτεχνικώτερον. Ἄλλ' ὅταν
ἀπορρίπῃ ἢ ἐπιτροπὴ ἔργα τοῦ Γερασιώτου, διὰ
νὰ δεχθῇ τερατοεργήματα, καί τι ἐρασιτεχνικά
κατασκευάσματα ἐνὸς βαμβακεμπορίου τῆς Αἰγύ-
πτου, ἴσως διότι ὑπῆρξε συμμαθητὴς ἐνὸς μέλους
τῆς ἐπιτροπῆς, ἢ καὶ τινα μερικῶν ἄλλων οἱ
ὅποιοι ποζάρουν ὡς καλλιτέχναι κριτικοί, δὲν
ἤξευρε ἀληθῶς τις τί νὰ πρωτοθαυμάσῃ. Τὴν
σοφίαν τῶν κριτῶν ἢ τὴν μετριοπάθειαν τοῦ καλ-
λιτέχνου, ὅστις ἔχει τὴν τιμὴν νὰ λακτιζῶνται
κατὰ τοιοῦτον τρόπον τὰ ἔργα του.

Καὶ εἰς τὰ τρία ἔργα τοῦ ὁ Γερασιώτης ἀνα-
δεικνύεται δυνατὸς ζωγράφος, πολὺ ὑπέρτερος
τοῦ Μαθιοπούλου, μεθ' οὗ μέχρις ἐσχάτων συνη-
γωνίζετο. Ἰδὲ αἱ δύο προσωπογραφίαι, ἢ τῆς
δεσποινίδος Λασκαρίδου καὶ ἢ τῆς κυρίας Φ.Μ.,
εἶνε ἔργα εἰς τὰ ὅποια καὶ ἡ ποίησις καὶ ἡ
ἀλήθεια συζοῦν πολὺ καλά, χωρὶς γρονθοκοπή-
ματα, ὅπως ἡ ἀπλότης καὶ τὸ αἰθέριον τῆς
ἐκφράσεως συνθέτει με τὴν δύναμιν τοῦ χρώ-
ματος καὶ τὴν ἐκφρασίαν τῆς ζωῆς, φωτιζομένας
ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ῥέμβης.

Ὁ κ. Μαθιοπούλος, ἐπωφεληθεὶς ἴσως τοῦ
ἀξιωματοῦ του ὡς μέλους τῆς ἐπιτροπῆς, μετεκό-
μισε τὸ ἐργαστήριόν του. Ἐκ τῶν ἄνω ἔργων
του τὰ περισσότερα μᾶς ἀποδεικνύουν πόσον δι-
καιότερον θὰ ἦτο τὴν αὐστηράν διὰ τοὺς ἄλλους
κριτικὴν νὰ ἤρχιζεν ἀπὸ τὸ ἐγὼ του. Ἡ τελευ-
ταία ἐν Παρισίαις διαμονὴ του μᾶς ἐνέπλησε
πολλῶν ἐλπίδων. Τὸν ἐφантаζόμεθα πολὺ ἀνώ-
τερον. Ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Φιλοτέχνων εἶχεν
ἐκθέσει προπέρυσιν ὀραιότατα ἔργα, γενόμενα
ἀνάρπαστα. Ἡθέλησε νὰ ἀνεθῇ μίαν σκάλαν,

καὶ μοῦ φαίνεται, ὅτι χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, πατεῖ
τὸ ἴδιον σκαλοπάτι. Ἡ κόρη με τὸ σκυλί εἶνε
ἔργον καλόν· δὲν τὸ ἀρνούμαι. Ἄλλ' ἐκεῖνο τὸ
Φθινοπωρινόν τὸ σκαιοτάτον, ἐκεῖνο τὸ ὑπ' ἀριθ.
81 γυμνὸν τῆς καθημένης κατὰ τρόπον καὶ ἀφύ-
σικον καὶ ἄσμενον καὶ ἀστεινόν, καὶ δύο ἀκόμη
ἄλλα, εἶνε ἔργα τὰ ὅποια ἔχουν τὴν θέσιν
τῶν τὸ πολὺ εἰς μίαν βιτρίναν κορνιζοπωλείου.
Ἡ Ψυχὴ τῶν Ἑρειπίων — ἐξετέθη καὶ εἰς Πα-
ρισίους — ἔχει ψεγάδια τέχνης, ἰδίως εἰς τοὺς μη-
ρούς, οἱ ὅποιοι ἔπρεπε νὰ εἶνε λεπτότεροι ἀφοῦ
ἡ ψυχὴ καλοκάθετοι εἰς τὴν πέτραν, ἥτις ἐξ
ἐτέρου δὲν γνωρίζομεν διατὶ εἶνε σκεπασμένη.
ἴσως διὰ νὰ μὴ κρυολογήσῃ ἡ ψυχὴ. . .

Ὁ κ. Παρθένης με τὰ σκαριφημάτα του μᾶς
ὑπενθυμίζει τὰς σπουδὰς τοῦ Πολυτεχνείου.
Ἄφοῦ ἐξέθεσεν ἄλλοτε εἰς τοὺς Φιλοτέχνους
τὴν ὀραίαν ἐκείνην κεφαλὴν καὶ τὸ Πράτερ, ἦτο
ἀδικον νὰ κάμῃ μίαν νέαν ἐμφάνισιν με... σπουδὰς.

Ὁ κ. Ρίζος δὲν γνωρίζομεν διατὶ ἐξέθεσε.
Ἄλλὰ παρ' ὀλίγον νὰ λησμονήσω τὸν συμπα-
θέστατον Ὁθωναῖον. Εἶνε νεαρώτατος ἀλλὰ καὶ
κρατερός μαχητῆς. Τὰ «Πρωτοβόρχεια» του ἀνα-
καλοῦν ὅλην τὴν οὐνειροπόλησιν, ἢ ῥίπτουν εἰς
τὴν κουρασμένην ψυχὴν τὰ πρῶτα τοῦ φθινοπώ-
ρου νέφθ. Ἡ προσέγγισις τῆς καταγίδος προσ-
οἶδει μίαν δύναμιν εἰς τὸν καλλιτέχνην καὶ εὐ-
καιρίαν νὰ δεῖξῃ τὸ αἰσθημά του. Ἡ Νύξ, εἶνε
ἐπίσης καλὸν ἔργον.

Ὁ κ. Βολωνάκης, ὁ ἀγαθὸς καλλιτέχνης,
ἐξετέθη, χωρὶς νὰ ἐκθέσῃ ἔργον του!.. Ἐγέ-
νετο μὴ ἐπιστράτευσις ἐκ γνωστοῦ κορνιζοπω-
λείου τριῶν παλαιῶν μικρῶν θαλασσογραφῶν
του, αἵτινες καὶ ὑπὸ τῶν Φιλοτέχνων εἶχον ἐκτε-
θῆ εἰς τὴν πρώτην ἐκθεσίαν των, ἐκ τοῦ αὐτοῦ
καταστήματος παραληφθεῖσαι. Ὁ κ. Γιαλλινᾶς
δὲν θέλει νὰ ἐκθέτῃ, φαίνεται, τὰ καλλιτέρα του
ἔργα ἐν Ἀθήναις, στέλλων αὐτὰ κατὰ προτι-
μησιν εἰς Λονδίνον; Οὕτω ἐξηγεῖται διατὶ ἔ-
στειλε καὶ πάλιν τὸ Ποιμνίον του ἐκτεθὲν καὶ
ἄλλοτε, καὶ μερικὰ γαρυφαλλὰ. Ἐκ τῶν ἄλ-
λων ἔργων του, καλλιτέρα εἶνε ἡ θαλασσογρα-
φία. Αἱ Οἰκίαι τῶν Ἀλιέων κρίνονται ὡς ἔργον
σκληρόν, κατὰ τὴν καλλιτεχνικὴν φρασεολογίαν.
Καὶ ὁ Γιαλλινᾶς εἶχεν ἐκθέσει ἀνώτερα ἔργα εἰς
τὴν ἐκθεσίαν τῶν Φιλοτέχνων καὶ εἰς τὸ Ζάππειον.

Μία προσωπογραφία τοῦ μικροσκοπικοῦ τὸ
δέμας Γαλάνη (ἀριθ. 20) δεικνύει ὅτι δὲν μένει
ἄδικα εἰς τὸ Παρίσι ὁ Τροβαδοῦρος του ἔχει...
βαθρακοειδῆ κοιλίαν, κατὰ τὴν ἐκφρασίαν ἐνὸς
κακογλώσσου συναδέλφου του. Χρειάζεται με-
λέτη καὶ θ' ἀναδειχθῇ ἀφεύκτως καὶ ἐν τῇ σο-
βαρᾷ τέχνῃ, ὅπως ἀνεδειχθῇ εἰς τὴν οὐμοριστικὴν.

Ὁ αἰώνιος Παρθένων τοῦ γηραιοῦ Λάντσα φι-
γουράρει πάλιν δι' ἑκατοστὴν φορὰν.

Ἡ ἄρτι ἐκ Παρισίων ἀφιχθεῖσα δεσποινὴς Ἐλ-
πινίκη Ἀσπριώτου ἐκθέτει ἐννέα ἔργα, ἐμφαι-

νοντα επιτυχείς σπουδές και ζήλον προς τήν Τέχνην όχι άκαρπον. Έκ τών έργων άξίζει να γίνη ιδιαίτερα μνεία της 'Αμαζόνος, του 'Ιταλού και μιας μικρογραφίας (αριθ. 8).

Η δεσπ. Ασπριώτου πρώτην φοράν εκθέτει εν 'Αθήναις. Εσπούδασεν εν Πράγα, Μονάχω, είνε δε έγκατεστημένη εν Παρισίαις. Αγαπά τα σκοτεινά χρώματα, δέν τελειώνει δε τὰ έργα της σχεδόν ποτέ.

Ο έκ Πατρών ριζοσπάστης και ελευθερόστομος ζωγράφος Έπ. Θωμόπουλος ήλθε θλος ζωή, τήν όποιαν όφείλει εις τήν 'Ιταλίαν, και ή πολυσέβαστος έπιτροπή τόν περιώρισεν εις τὰ δεσμά της κριτικής. Του άπορριπτει εν γυμνόν, ως choosing όηθεν, πωληθέν κατά διαβολικήν σύμπτωσιν άμα τή άπορρίψει του, και μίαν μυστικοσυμβολικήν αναπαράστασιν του Εθαγγελισμού (σχεδιον μεγάλου πίνακος άναρτηθέντος εν τώ Μητροπολιτικώ ναφ τών Πατρών) και δέχεται έννεα μικρά Πατρικά τοπεία του, άνευ άζιώσεων σκίτσα και τήν 'Ανυπότακτον, έκ τών παλαιότερων έργων του. Ο καλλιτέχνης της «'Οδαλίσκης» ήτις τόσον πολύ εξετιμήθη εν τή Παγκοσμίω Έκθέσει τών Παρισίων, τών «'Ωδών», τών Στριγγλών, της αόδου του Κοιμητηρίου άφέθη να εκτιμηθί από τὰ σκίτσα του!... Αλλά και αυτά είνε ίκανά να δείξουν τί ζωήν έχει ο καλλιτέχνης, ποιόν δημιουργικόν πυρ μαίνεται έντός του, ποιόν νεωτερισμός έντός τών όριων του λογικού και της αισθήσεως διαπνέει τας συνθέσεις του. Προσωπογράφος και τοπειογράφος και συνθέτης, άνήκει εις τούς καλλιτέχνας του μέλλοντος, αυτοί δε ακριβώς είνε οι καταδικασμένοι σήμεραν.

Από τούς πρώτην φοράν εμφανιζόμενους, δι' ους ή Έπιείκεια δέν άρνείται τὰ δώρα της, είνε δίκαιον να γίνη ιδιαίτερα μνεία δια τόν εν Παρισίαις κ. Καρβουνίδην και δια τήν δεσπ. Φοιθην Κοντοπούλου.

Η Γλυπτική δι' έννεα καλλιτεχνών αντιπροσωπεύεται, ών εις ο κ. 'Ιακωβίδης καίτοι μη έξ επαγγέλματος γλύπτης, κατάγει περιφανή νίκην εις τας τάξεις τών γλυπτών με τήν προτομήν του κ. Λύτρα, ήν ή «Πινακοθήκη» έδημοσίευσεν ήδη. Τα σκίπτρα της γλυπτικής εν τή Έκθέσει κρατεί στερρώς ο κ. Φιλιππότης με τόν θαυμάσιον Ξυλοκόπον του. Ο κ. Σώχος εκθέτει τήν Έλλάδα προστατεύουσαν τας αρχαιοτήτας, ήτις εκόσμηι τώ περιπτερόν μας εν Παρισίαις. Έλαβε βραβείον τότε, αλλά μευ φαίνεται άδικον να κριθή ή καλλιτεχνική ικανότης του κ. Σώχου από τώ έργον αυτό, ουτε από τὰ άλλα άτινα εκθέτει, και ών υπερέχει κάπως ή προτομή του Bibi la Purée, είδος Παρισινού Σακουλέ.

Ο Θωμάς Θωμόπουλος, ο ρηξικέλευθος και

άνησυχος γλύπτης μετά τήν ιδιωτικήν εκθεσιν ήν διοργάνωσε, μάς δεικνύει με τόν «'Ιπποκένταυρον» όν εκθέτει, εν σφιγξος, μίαν ψυχικήν ελξιν, όπως και αυτός είνε ο 'Ιπποκένταυρος της Έλλην. γλυπτικής. Έργον με κίνησιν, με ζωήν, με πρωτοτυπίαν.

Ο Θεοφ. Δημητρίου, εμφανίζεται με τήν «Φιλοκτήτην» του. Η στάσις εν γένει του πληγωμένου και ή βίχις έχουν πολλήν αλήθειαν: τώ μέτωπον μόνον φαίνεται ώσει έστι ματισμένον. Όχι πόνος, αλλά φλόγες είνε εκείναι αι γραμμάι, αι όποίαι αντί να δεικνύουν οδύνην, παρουσιάζουν τώ θέσμη πληγών. Κατά τὰ άλλα, ο καλλιτέχνης δέν υστερεί.

Ο κ. Κ. Θ. Κωνσταντινίδης έρασιτέχνης αλλά περισσότερον καλλιτέχνης ή έρασιτέχνης, εκτείνει υπό τας όψεις τών θεατών εν ώραιότατον γυμνόν προνής, παρθένου συμβολιζούσης τήν άκτήν, ένφ τὰ κύματα σχηματίζουν εν ιδιαίτερον, αλλά καλαισθητικώτατον πλαίσιον. Τώ έργον άξίζει εκτίμησιν δια τας ήρέμους γραμμάς, διότι ο Κωνσταντινίδης είνε μεν νεωτεριστής εις τώ σύνολον, άλλ' εις τας γραμμάς ακολουθει τώ κλασικισμόν.

Από τήν εκδότην μου αυτήν, θα παρατηρήσουν οι αναγνώσται ότι λείπουν όχι ολίγα ονόματα καλλιτεχνών. Εκτός εκείνων, ους αποσιωπώμεν, διότι ουδέν αξιον λόγου εξέθεσαν, είνε οι άλλοι, οι όποιοι κατ' αρχήν, προσεοφλούντες τήν ανισόρροπον κλίσιν της ζυγού της κριτικής, εγκαίρως και σωφρόνως απέσχον.

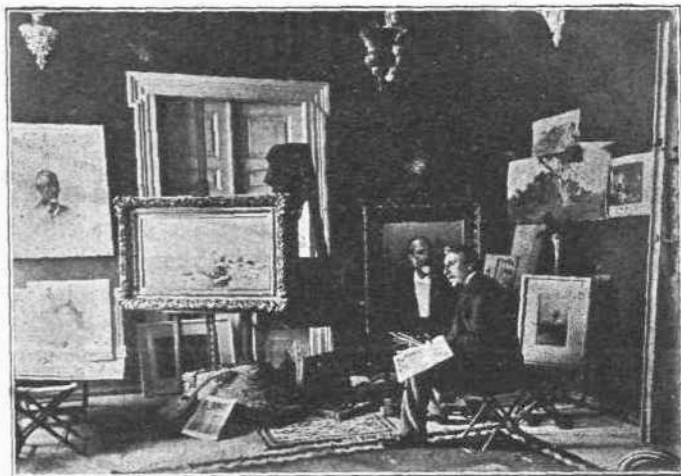
Ο Ροιλός δέν εξέθεσε αν και ειχε έτοιμον τόν περιλάλητον πίνακα της εν Φαρσάλις μάχης, ουτε ο Μποκατσιάμπος, ουτε οι Λεμπέσης, Τσιριγώτης, Οικονόμου, Αριστεύς, Χατζής, Βικάντας, Κοντόπουλος, Σιγάλας, Σκαρβέλης κλπ.

Αυτή είνε εν συνόλω ή Καλλιτεχνική Έκθεσις του «Παρνασσού». Έγρήφη επανειλημμένως ότι είνε ή καλλιτέρα όλων τών Έκθέσεων ουσι μέχρι τουδε διοργανώθησαν εν 'Αθήναις. Δέν είνε αληθές: υπήρξαν εκθέσεις, αι δύο τελευταίαι του Ζαπτείου και ή έαρινή κατά τώ προπαρελθόν έτος τών Φιλοτέχνων, αι όποίαι υπερέβησαν κατά τήν καλλιτεχνικήν αξίαν τήν του Παρνασσού. Πρέπει να είνε τις παραβλώψ ή πολύ μεροληπτικός δια να μη τώ όμολογήση. Η Έκθεσις του Παρνασσού δέν ανυψώνει εις άλλο επίπεδον του συνήθους τας Καλλιτεχνικάς εν Έλλάδι Έκθέσεις. Ουτε όμως τας καταβιβάζει. Δι' ένα επιπόλαιον ή εκθεσις δύναται να είνε τώ non plus ultra της σημερινής καλλ. καταστάσεως παρ' ήμιν. Δι' ένα όμως βλέποντα άπωτέρω κάπως, ή εκθεσις μόνον ως εν προπύλαιον δύναται να θεωρηθή Πι-

νακοθήκης άνταξίας της καλλιτεχνικής ιστορίας της πατρίδος μας.

Εις τόν τόπον μας, όπου είνε τόσον εύκολος ή βεκλόμα και ή δόξα αγοράζεται με εν δεκίφραγκον ή με φιλικόν κτύπημα τών ώμων, αι κρίσεις αι από χρηστου συνειδότος εκφερόμεναι άπαρέσκουν εις τινάς. Ας μή λησμονούν οι εκθέται ότι ή αυστηρά κρίσις και ή όμειρόληπτος, είνε ο άσφαλέστερος όρος της προόδου των.

ΚΑΠΟΙΟΣ

Β. Μποκατσιάμπος εν τώ έργαστηρίω του.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

Β. ΜΠΟΚΑΤΣΙΑΜΠΗΣ

Ο κ. Βικέντιος Μποκατσιάμπος, συνεργάτης της «Πινακοθήκης», είνε εκ τών διαπρεπιστέρων καλλιτεχνών μας. Σπουδάσας κα' άριστεύσας εις τας καλλιτεχνικάς Ακαδημίας Μασσαλίας και Ρώμης εκαλλιτέχνησε μέχρι τουδε πλείστα έργα, ιδίως τοπεία και θαλασσογραφίας. Καταγόμενος εκ Κερκύρας ενεπνεύσθη έρωτα προς τήν παρθένον Έλλ. φύσιν, και ιδία της πατρίδος του. Ο «'Ελαιών της Κερκύρας» έθουμάσθη δια τήν δύναμιν και τώ χρώμα. Πλείστα αΐθουσαι Αθηναϊκαί κοσμούνται με τας ύδατογραφίας του.

Ο κ. Μποκατσιάμπος, ουτινος τώ νεώτατον έργον: τήν «Πρωινήν έγερσιν» δημοσιεύομεν, είνε καθηγητής εν τώ Πολυτεχνείω της Προσπτικής και της Σκηνογραφίας.

999999999

Β. ΜΠΟΚΑΤΣΙΑΜΠΗΣ Πρωινή έγερσις

Β. ΜΠΟΚΑΤΣΙΑΜΠΗΣ Έλαιών Κερκύρας

(Φωτογραφία Σ. Κοσκίλη)

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΘΑΛΑΣΣΟΓΡΑΦΟΙ

ΠΟ τὰ νεώτερα βιβλία εἶνε καὶ «Οἱ ζωγράφοι καὶ σχεδιασταὶ τῆς θαλάσσης» τοῦ Λ. ἐξ Βεῦραν, ἐκδοθέν ἐν Παρισίους. Ὁ συγγραφεὺς παρακολουθεῖ τὸν εἰδικὸν αὐτὸν κλάδον τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὰς ἱστορικὰς αὐτοῦ φάσεις καὶ ἀναφέρει τὰς πρῶτους τῆς θαλασσογραφίας καὶ τοὺς ἰκανωτέρους αὐτῆς ἐρμηνευτὰς εἰς ὅλα τὰ πολιτισμένα κράτη ὄλων τῶν Ἡπειρῶν.

Μερικὰ ἰδέαι καὶ κρίσεις τοῦ συγγραφεὺς ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ βιβλίου ἔχουν ἀρκετὸν ἐνδιαφέρον, ὥστε νὰ ἤμπορουν ν' ἀναγνωσθῶν ἀπὸ εὐρύτερον κύκλον ἐκείνου, διὰ τὸν ὁποῖον εἶνε προωρισμένον τὸ βιβλίον.

«Ἡ μόρφωσις ἐνὸς θαλασσογράφου, λέγει ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν εἰσαγωγὴν, εἶνε ἀπὸ τὰς πλέον τραχείαις καὶ τὰς πλέον ἐπιπόνους. Διὰ τὴν ζωγραφίαν κανεὶς τὴν θάλασσαν πρέπει νὰ ἔχῃ ταξιδεύσῃ καθ' ὅλας τὰς ἐποχάς, νὰ περάσῃ ἡμέρας καὶ ἐβδομάδας εἰς τὸ πέλαγος, νὰ κόμῃ μελέτας μεταξὺ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ὕδατος καὶ ὅταν συλλέξῃ ὅ,τι ἀπαιτῆται, ἤμπορεῖ, ἐπιστρέφων εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, νὰ κόμῃ ἔργα ὁμοιολήθη. Οἱ Γκουδέν, Γκαρνεραί, Δορὰν, Βραζέ διήνυσαν αὐτὴν τὴν ζωὴν. Καθ' οἷον ἕποτε τρόπον καὶ ἂν κριθῇ τὸ τάλαντόν των, θὰ ἀναγνωρισθῇ πάντως ὅτι αἱ εἰκόνες των εἶναι θαλασσιναί, ὅτι γνωρίζουν τὴν θάλασσαν καὶ ὅτι εἰμπορεῖ νὰ ἐπιβίωσθῃ κανεὶς ἀπόθως εἰς τὰ πλοῖά των.

Μία ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας δυσκολίας τοῦ ἐπαγγέλματος εἶνε νὰ σχεδιασθῇ πλοῖον τελείου σχήματος, νὰ δεθῇ τὸ σχῆμα εἰς τὰ ἱστία, νὰ κατασκευασθῶν καλὰ ἄρμενα ἀναλόγως τῶν ἐποχῶν. Τὸ πλεῖστον τῆς ἀρματωπίας χαράσσεται συνήθως ἐπιπολαίως. Οἱ καλλιτέχναι δὲν γνωρίζουν τὴν χρῆσιν ὄλων τῶν σχεϊνίων τῶν ἱστῶν. Ἐπίσης ἀπαιτεῖται νὰ γνωρίζῃ ὁ ζωγράφος νὰ τοποθετήσῃ τὸ πλοῖόν του εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰς πόσας εἰκόνας τὸ πλοῖον κομμένον ἀπὸ τὴν γραμμὴν τῆς θαλάσσης ἐμιάζει μὲ παιδικὸν ἄθυρμα τοποθετημένον ἐπάνω εἰς καθ' ἑπτῆν, διότι τὸ ὕδωρ δὲν τὸ βρέχει, δὲν εὐρίσκεται μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας.

Εἶνε δυσκολώτερον νὰ παρασταθῇ ἡ ἀνοιχτὴ θάλασσα μὲ καλοκαιρίαν ἢ κακοκαιρίαν ἢ νὰ ζωγραφηθῶν γραφικαί ἄκται.

Οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τοῦ εἶδους τούτου ὑπῆρξαν οἱ Ὀλλανδοί. Ἐξῶν εἰς τὰ καίκια των,

εἰς τὴν θάλασσαν των. Τὰ ἐργαστήριά των ἐγκαθίστων ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ μεδελὸ καὶ τὸ εἶχαν διαρκῶς ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια των».

Εἰς τὰ εἰδικὰ κατόπιν κεφάλαια περὶ τῆς θαλασσογραφίας ἐν τῇ ξένη ἀφιερῶνται ὁ συγγραφεὺς τὰς ἀκολουθοῦσας γραμμὰς περὶ τῆς Ἑλλάδος :

«Ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἡ Ἑλλάς φαίνεται ἀναγεννωμένη εἰς τὴν φιλολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ζωὴν. Ἡ φιλολογία τῆς, ἡ ποίησις, τὸ θέατρον τῆς ἀκρίμης, εὐρίσκονται εἰς τὴν αὐγὴν τῆς ἀναγεννήσεως, ἀξίας τῆς μεγαλειτέρας συμπαθείας. Εὐχόμεθα ἵνα ὁ γενναῖος αὐτοῖς λαὸς, ὅστις δὲν ἔπαυσε νὰ ἐλπίζῃ κατὰ τοὺς μακροὺς αἰῶνας ὑπὸ τὴν τουρκικὴν δυναστείαν, μὴ ἀναζητήσῃ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐμπνεύσεις αἱ ὁποῖαι ἤθελον νοθεύσει τὴν πρωτοτυπίαν του. Ὅφειλε νὰ ἐνθουσιῆθῃ ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος προεκάλεσεν εὐτυχεῖς ἐμπνεύσεις εἰς τοὺς ἀρχαίους καλλιτέχναις.

Ἡ ἱστορία, ἡ προσωπογραφία, ἡ ρωπογραφία, τὸ τοπεῖον, εἰκονίζονται ἀπὸ τὴν νεάν ἑλληνικὴν ζωγραφικὴν. Εἶνε ὀλίγοι οἱ θαλασσογράφοι. Ὁ κ. Βολωνάκης ἐζωγράφησε μίαν ὠραίαν «Ναυμαχίαν τῆς Σαλαμίνας». Οἱ στόλοι τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Περσῶν εὐρίσκονται εἰς σύγκρουσιν. Βλέπομεν πανταχοῦ ἀνωμαλίαν καὶ σύγχυσιν. Συντρίμματα ναυαγίων καλύπτουν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ὁ καλλιτέχνης δίδει τὴν αἰσθησὶν ἀρχαίας ναυμαχίας. Ἀναφέρομεν ἐπίσης τοῦ ἰδίου τὴν «Ναυμαχίαν τῆς Λίσσης».

Εἰς τὸν κ. Λύτραν ἀνήκει ἡ «Ἀρπαγὴ νεάνιδος ὑπὸ πειρατῶν» καὶ ὁ Κανάρης πυρπολὸν τὴν τουρκικὴν ναυαρχίδα». Ἡ Ἄλταμουρά κατέλιπε θαλασσογραφίας, τῶν ὁποίων ἡ κυριώτερα εἶνε ἡ ναυμαχία τοῦ ναυάρχου Μιαούλη ἐναντίον δύο ὀθωμανικῶν φρεγατῶν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν Πατρῶν. Ὁ Πανταζής, τοπειογράφος, ἐζωγράφιζε τὴν θάλασσαν ἐπιτυχῶς.

Ὁμοίως οἱ ζωγράφοι Ὀδυσσεὺς Φωκάς, Ἄγγελος Γιαλλινᾶς, Β. Χατζής καὶ Γ. Χατζόπουλος.»

Σ Ε Σ Ε Ν Α

Χιορίζει ἔξω... Τι καλὰ!
 *Ἐλα κοντὰ νὰ σὲ ξεστάρω
 *Ἐχω στὰ στήθη μου φωτιὰ
 Ποῦ δὲν θὰ σβύσῃ κι' ἂν πεθάρω!

Φτάνουν ἡ φλόγες τῆς ψηλά...
 Φτάνουν ἡ σπιθες τῆς στ' ἀστέρια!
 *Ἐλα νὰ ροιῶσουνε φωτιὰ
 Τὰ παγωμένα σου τὰ χέρια!

Αἰ!... τί ζητῶ!... Ἐχω φωτιὰ
 Τὴν πλάση ὅλη νὰ θερμάνῃ!
 Μὰ... τὴ σκληρὴ σου τὴν καρδιά
 Δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ ξεστάρῃ!

ΜΑΡΙΚΑ ΜΑΝΤΖΟΥΝΗ

ΑΙΩΝΙΩΣ

Ἀ χεῖλη δὲν μιλήσανε.
 *Ὅχι. *Ἦσαν σφραγι-
 σμένα τὰ χεῖλη ἀπὸ
 τῆς ἀγάπης, τῆς μυ-
 στικῆς ἀγάπης, τὸν
 ξανθὸν κηρὸν κ' ἦταν
 ἡ ψυχὴ ἀνοιχτὴ, καὶ
 *μιλοῦσεν αὐτὴ καὶ
 ἔλεγε...

Τὸ θυμῶσαι τὸ συννεφιασμένο φθινοπωρινὸ πρῶτὸ, τὸ ἀλησμόνητο; Στὸ δάσος μέσα, στὸ πυκνὸ δένδρο δάσος; Καὶ στὸν πλατάνο ἀπὸ κάτω, στὸν πυκνὸ φύλλο πλατάνο; Τὸ θυμῶσαι, Χλόη; Τὸ θαμῶσαι, *Ὀνειρον τῆς φθινοπωρινῆς ἐκείνης αὐγῆς;

*Ἦσουν ὀλόγη κι' ἀκουμποῦσες τοῦ πλατάνου τὸν κορμό. Καὶ τὸν ἐζωντάνευες. Καὶ τοῦ *δινες ὀλην τὴν εὐμορφίαν σου. Κ' ἦσουν σὺ τὸ δένδρο τ' ὀλοζῶνιανο, τὸ δένδρο ποῦ ἀπλωνε τὰ κλαδιά του τὰ πράσινα, τὰ γεμάτ' ἀπὸ ζωὴν κι' ἀπὸ ἐλπίδα.

Κ' ἦσουν σὺ τοῦ δάσους ἡ νύμφη καὶ μὲ τὸν ἥλιο τῶν μαλλιών σου, ἐσκόρπιζες τὴν σκοτεινιὰ ποῦ ἀπλωναν τὰ σύγνεφα κ' ἔδινες φῶς κ' ἐχρῶσωνες τὰ δάση.

*Ἐκείνη, μὲ τὴν ψυχὴν γοητευμένην *στὰ πόδια σου, ἐρροφοῦσε λαίμαργα τὴν εὐμορφίαν σου κ' ἐμεθοῦσε μὲ τῆς ματιᾶς σου τὸ χάσις καὶ μὲ τοῦ ζωντανοῦ πλατάνου τὴν δροσιὰ ἀνέπνεε.

Καὶ περνοῦσαν οἱ στιγμὲς καὶ περνοῦσαν οἱ ὥρες καὶ ἡ ζωγραφιὰ δὲν ἔσβηνε.

*Ἀπὸ τὰ δάση, τὰ εὐμορφα δάση, μόνον οἱ λωτοὶ ἔλειπαν.

Κι' ἀνοιξες τὰ χεῖλη σου γιὰ νὰ τοὺς σπειρίης, κι' ἀνοιξες τὰ χεῖλη σου, Χλόη, γιὰ νὰ βουβιάνης μὲ τὸ κελάδημά σου τὰ πονιὰ.

Καὶ εἶπες :
 — Αἰωνίως λοιπόν ;
 — Αἰωνίως !

Τίποτ' ἄλλο. *Ἡ πράσινη καὶ φλόαρη τοῦ δάσους σιγῇ, ἔθιψε τοὺς λόγους σας. *Ἡ ζωγραφιὰ σὲ λίγο ἔσβηνε. *Ὁ κορμὸς τοῦ πλατάνου ἀπόμεινε ξηρὸς καὶ πάλιν. Οἱ τέσσαρες τοῦ χρόνου ὥρες ἐπέρασαν ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ δάσος κ' ἔφεραν σ' ἄλλα μέρη του ζωὴν καὶ σ' ἄλλο τὸν θάνατο. *Ὅλα θ' ἀλλάξουν καὶ μόνον ἡ στιγμή ἐκείνη, ἡ αἰωνία, ποῦ δὲν θὰ περάσῃ ποτέ, θὰ μείνῃ ἀναλλοίωτη.

*Ἡ ζωὴ σας θὰ μείνῃ αἰωνίως σκλαβωμένη σ' αὐτὴν, καὶ ἡ σκέψις σας, ἡ ἄλυσσοδεμένη σὶδὸν

κορμὸν τοῦ ἱεροῦ πλατάνου σκέψις σας, αἰωνίως θὰ βλέπῃ τὴν μαγεμένην ἐκείνην εἰκόνα κ' αἰωνίως θ' ἀκούῃ τὰ λόγια τὰ μονοκιάτα :

— Αἰωνίως λοιπόν ;
 — Αἰωνίως !

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΙΧΟΙ

1

*Ἐσένα ὄνειρεύομαι σ' τὸν ὕπνο μου
 *Ἐσένα βλέπω πάντα σ' τ' ὄνειρό μου
 Λευκὴ βασιλοπούλα ἀνθοστεφάνωτη
 *Ὀλόχαρῃ νὰ γέρνης σ' τὸ πλευρό μου.

Κ' ὅταν ξυπνῶ τὰ χέρια μου χωρίζουνε
 Τὸν παγωμένο γύρω μου ἀγέρα,
 Κι' ἔσένα πάντα, ἔσένανε γυρεύουνε
 Ποῦ σὰν ἀράχνης ἴσκιος σβύνεις πέρα.

*Ἀχ, τ' ὄνειρό μου ἄς ἦτανε αἰώνια
 Μὲ ὕπνο δίχως ξύπνημα δεμένο
 Κι' ἄς εἶχα λίγο ἀγέρα μόνον γύρω μου
 Λιγάκι ἀγέρα μόνον ν' ἀνασαίνω...

2

*Ἐπέρασες σὰν ἴσκιος καὶ σὰν ὄνειρο
 Καὶ κάτι μένει πίσω, κάτι μένει
 Κάτι σὰν μῦρο, καὶ σὰν ἀναστέναγμα
 Τοῦ ἄσπρου γιασεμιοῦ ὅταν πεθαίνει

*Ἐπέρασες σὰν ἴσκιος καὶ σὰν ὄνειρο
 Κανένας δὲν τὸ ξέρει, δὲν τὸ ξέρει
 Ἡ νύχτα μοναχά. Ἡ νύχτα ἐδάκρυσε
 Κι' ἕνα θλιμμένο ἐστάλαξεν ἀστέρη

*Ἐπέρασες σὰν ἴσκιος καὶ σὰν ὄνειρο
 Καὶ τώρα πάλι ἐχλώμιασε τὸ φῶς μου
 Θαμπὸ καντύλι λάμπει μὲ ξεψύχισμα
 Στὴν καταχνιά τὴν ἄλυτη τοῦ κόσμου

*Ἐπέρασες σὰν ἴσκιος καὶ σὰν ὄνειρο

ΤΙΜΟΣ ΜΩΡΑΪΤΙΝΗΣ

ΟΙ ΚΑΛΙΤΕΧΝΑΙ ΜΑΣ.

ΓΕΛΩΤΕΣ

Γ. Ροζίλος.

—Είδες την θαλασσογραφία του **
—Ναί. Μά τα νερά μου φαίνεται πώς έπρεπε
να ήταν πολύ άγριεμένα...
—Έχεις δίκιο, μά, έέρεις, πταίει τὸ λάδι... του
χρώματος.

—Ο μικρός υίός του ζωγράφου ** εἰς τὸ ἀτελιὲ
τοῦ μπαμπὰ του τριγυρίζει σὲ μιὰ εἰκόνα.
—Πρόσεχε, τοῦ λέγει ὁ μπαμπὰς, τὰ χρώματα
εἶνε φρέσκα ἀκόμη.
—Μὴ σὲ νοιάζει, μπαμπὰ, φορῶ τὰ παληὰ
μου ροῦχα.

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ "ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ..

Δ. Γερμανιώτης.

Α. ΣΟΧΟΣ Bibi la Purée.

Γ. ΡΟΪΛΟΣ

"Η κλώσσα.

Ν. ΔΑΣΚΑΡΗ ΚΑΙ Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΜΑΥΣΩΛΕΙΟΝ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ

(Τέλος)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΕΛΕΝΗ

(Εἰσέρχεται ἡ 'Ελένη διὰ τῆς μεσαίας θύρας.)

ΒΡΑΝΑΣ. (ἀποτόμως). Τ' εἶναι πάλι, τί τρέ-
χει;

ΕΛΕΝΗ. (δειλῶς) Μ' ἔστειλεν ὁ Περικλῆς...

ΒΡΑΝΑΣ. Ἄ! σ' ἔστειλεν ὁ Περικλῆς... νὰ
κάνης τί; (Κρύπτει τὸ σκέδιον).

ΕΛΕΝΗ. Μοῦ εἶπεν ἂν μπόρῃ νὰ ἔλθῃ νὰ σὰς
πῇ κάτι τι...

ΒΡΑΝΑΣ. Ἄν ἔχῃ τίποτα 'δικό του νὰ μοῦ
εἴπῃ, ἂς τὸ εἴπῃ 'ς τὸν ἑαυτὸν του' δὲν ἐνδια-
φέρωμαι. Ἄν ἔχῃ τίποτε 'δικό μου, τὸ ξεύρω
ἐγὼ καλλίτερα ἀπ' αὐτόν' δὲν τὸν ἐνδιαφέρει...
Πῆγαινε ἀπὸ 'δῶ!...

ΛΥΣΙΑΝΔΡΟΣ. Βρανᾶ, παραφέρεσαι!

ΕΛΕΝΗ. Ὅχι, πατέρα, ἦλθεν ἕνας κύριος ποῦ
θέλει ν' ἀγοράσῃ ἕνα χωράφι μας.

ΒΡΑΝΑΣ. Χωράφι μου, δηλαδὴ.

ΕΛΕΝΗ. Ναί, ἕνα χωράφι.

ΒΡΑΝΑΣ. Πέε: : χωράφι σου... σοῦ!

ΕΛΕΝΗ. Ναί, πατέρα... Χωράφι—σοῦ!..

ΒΡΑΝΑΣ. Ἔτσι νὰ λὲς ἄλλοτε... Τὰ χωράφια
ὅταν τὰ ἀποκτοῦσα ἐγὼ, ἐσὺ ἐβύζαινες ἀκόμη τὰ
δακτυλά σου. Κατάλαβες; Λοιπόν, δὲν εἶναι
χωράφι μας, εἶναι χωράφι—μου... εἶναι σπί-
τια—μου... ἀμπέλια—μου... ἐλθαῖς—μου...
Μαυσωλεῖον—μου... Καταλαβαίνεις; Μοῦ!..
Μοῦ!..

ΛΥΣΙΑΝΔΡΟΣ. Μοῦ φαίνεται, πῶς λησμονεῖς
καὶ τὴν χολέρα—σοῦ!..

ΒΡΑΝΑΣ. Ἐχει δίκαιον... ('Ἠπιώτερον ἢ
'Ελένη) Καὶ ποῦ χωράφι θέλει;

ΕΛΕΝΗ. Ἐκεῖνο ποῦ εἶναι πρὸς τὸ μέρος ποῦ
λένε νὰ κάμουν τὴν πλατειάν... Μὰς ὀδεῖ...
(διορθοῦσα) Σὰς ὀδεῖ, λέγει ὁ Περικλῆς, ἐξήντα
λεπτά τὸν πῆχυν καὶ δὲν πρέπει νὰ χάσετε τὴν
εὐκαιρίαν.

ΛΥΣΙΑΝΔΡΟΣ. Ἐξήντα λεπτά!.. Λαμπρὰ ἐπι-
χείρησαι... Ἐγὼ προχθὲς ἐπούλησα 1500 πῆ-
χεις πρὸς σαράντα λεπτά...

ΒΡΑΝΑΣ. Βέβαια—συμφέρει καὶ πολὺ... Καὶ
ποῖός εἶναι ὁ ἀγοραστής;

ΕΛΕΝΗ. Ἦλθε ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας... Δὲν τὸν
γνωρίζουμε.

ΒΡΑΝΑΣ. Ἄ! εἶναι ξένος καὶ ἦλθεν ἀπ' εὐ-
θείας πρὸς τὸν Περικλῆ καὶ ὄχι σ' ἐμένα!...
Ὡστε, σὰν νὰ λέμε, ὁ γυιός μου πωλεῖ καὶ ὄχι
ἐγὼ!.. Ἐφθάσε λοιπὸν ἡ φήμη του καὶ μέχρι
τῶν ἐπαρχιῶν αἰ;... Σπουδαῖος ἄνθρωπος ὁ
γυιός μου, σπουδαῖος!.. Κι' ἂν ἔλθῃ αὐριοὺν κα-
νένας κι' ἀπ' τὴν Ἀμερικὴν καὶ ζητήσῃ χωρά-
φια, σ' αὐτόν θ' ἀποταθῇ αἰ,... Ποῦ θὰ εἴπῃ,

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ και οι άνωτέρω.

(*Εμφανίζεται από της μεσαιας θύρας ο Χαρτοφύλαξ*).

ΒΡΑΝΑΣ. Έλα, βρέ αδελφέ, τί γίνεται;

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Καλ' ημέρα σας... Καλ' ημέρα, γιατρέ... Πώς, δεν έχουμε σήμερα χολεριασμένους;

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Μά μου φαίνεται πώς έχω κ' εγώ τομάρι υποκείμενον εις την κατεργασίαν της χολέρας!... Άλλως τε, ή κυρία αυτή έπέρχεται ως επί τό πλείστον κεραυνοβόλος, και ή διαδικασία είναι σύντομος... Μία και κάτω!

ΒΡΑΝΑΣ. Και κατόπιν ε' τό κάρρο με τόν ασθέστη!... Ω! είναι αποτρόπαιον!... Και να μην ήμπορούν ύστερα να εύρουν ούτε τὰ κόκκαλά σου να τὰ βάλουν εις ένα ιδιαίτερον τάφον... αυτό είναι τό χειρότερον!...

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Δεν βαρύνεσαι!... Σάν πεθάνω εγώ, φούρνος ε'ς μη καπνίση!...

ΒΡΑΝΑΣ. Όχι δά! Με συγχωρείς... δεν είν' έτσι!... Εγώ θέλω και μετά θάνατον να καπνίση ένας φούρνος δικός μου του οποίου ο καπνός να φθάνη και εις τὰ ύψη του ουρανού... Καθέναι, βλέπεις, έχει τήν φιλοδοξίαν του... γι' αυτό ακριβώς και σ' εκάλεσα εδώ... (*Τῷ Ασάνδρω*). Γιατρέ, θά μ'ας επιτρέψη να κανονίσωμιν ιδιαίτερος μιά υπόθεσι...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. (*Λαμβάνων τὸν πῦλον του*). Εγώ φεύγω και επανέρχομαι.

ΒΡΑΝΑΣ. Για τ' όνομα του Θεού!... Τί λέει, καλέ; Να φύγη;.. Κ' ύστερα εγώ τί θά γίνω;...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Θά ξαναγυρίσω.

ΒΡΑΝΑΣ. Άδύνατον! Δεν θά τό κουνήσης από δῶ... Χωρίς εμένα δεν ζῶ πλέον ούτε λεπτόν... Άν φύγη με δολοφονεί, να τό ξέρης... Έλα, έλα, πάρε μιά εφημερίδα και διάβασε κ'εϊ κοντά 'ς τό τζάκι... εγώ λίγα πράγματα έχω να εἰπῶ 'ς τόν φίλον μου τόν Χαρτοφύλακα... δός μου τό καπέλλο σου... δός μου τό λοιπόν!...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Μά γιὰ στάσου, αδελφέ... Δεν ήμπορώ να μείνω όλην τήν ήμέραν εδώ!...

ΒΡΑΝΑΣ. Τήν ήμέραν, λέει!.. θά μείνης και τό βράδυ εδώ... θά διανυκτερεύσης μαζί μου... θά κοιμηθῆς μαζί μου... 'ς τό ίδιο τό κρεβάτι μου...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Θέλεις δηλαδή να πάθω εγώ από χολέρα!..

ΒΡΑΝΑΣ. Πώς; Δεν είναι τό κρεβάτι μου καθαρό;

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Όχι, δεν εἶπα αυτό.

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Μά πιθανόν να είναι στενό και να μην χωροῦν δύο άτομα μαζί.

ΒΡΑΝΑΣ. Τότε κοιμάται ο γιατρός χάρω... κ' εγώ 'ς τό κρεβάτι μου!

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. (*Ιδία*) Τουλάχιστον για τήν ευ-

πώς ή δόξα του εφθασε και 'στην Αμερικανή ακόμη!.. Πολύ καλά!.. Πήγαινε να τῷ πῆς πῶς δεν πουλῶ τίποτα! Άκουσες; Άς πουλήση ο κύριος Περικλῆς; τὰ δικά του τὰ χωράφια που έχει πίσω από τόν 'Ηλιο!... Εγώ τὰ δικά μου δεν τὰ πουλῶ!.. (*Εντόνος*). Δεν τὰ πουλῶ εγώ τὰ δικά μου!..

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Σκέψου, Βρανά, τί κάνεις. Ζημιόνεσαι τό ένα άλλο ένα.

ΒΡΑΝΑΣ. Εάν δεν ελθῆ να τὰ ζητήση από μένα τὸν ἴδιον, δεν τὰ πουλῶ (*Τῇ Ελένη*). Τ' άκουσες εσύ, κυρία;... Αἴντε τώρα, πήγαινε να εἰπῆς του αδελφου σου να πουλήση τὰ δικά του τὰ χωράφια!.. Αἴντε, μη κάθεται! Τὰ δικά του!... τὰ δικά του!

(*Η Ελένη εξέρχεται διὰ της μεσαιας θύρας*).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΒΡΑΝΑΣ και ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Τί να σου 'πῶ, Βρανά... Δέκα πέντε χρόνια σε γνωρίζω ως εγωιστικόν και ιδιότροπον άνθρωπον, αλλά και σήμερα μου αποκαλύπτεσαι πολύ διαφορετικός. Ελπίζω ότι τό φαινόμενον αυτό δεν είναι ιδιότης της ψυχῆς σου, αλλά παθολογική κατάσταση μαλλον.

ΒΡΑΝΑΣ. Α! μά... σήμερα συνωμώσατε όλοι έναντιόν μου, βλέπω. Δεν μένει άλλο τώρα, παρά να ελθῆ εις επικουρίαν σας και ή χολέρα διά να νικήσετε και να μείνετε ευχαριστημένοι... ὦχ! ὦχ!... να τει πάλιν αυτοί οι πόνοι!... (*Πίπτει ἐπὶ ἀνακλιντροῦ*). ὦχ! ὦχ!... Μά τί κάθεται και με βλέπεις με σταυρωμένα τὰ χέρια... ὦχ! ὦχ!... Άλλος πόνος... από δῶ τώρα και περῶν εκεί... Αχ! μου φαίνεται, πῶς τό μαυσωλείον μου δεν θ' ἀργήση να τεθῆ εις ἐνεργεϊαν!...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. (*Πλησιάζων πρὸς τὸν Βρανᾶ*). Δεν έχεις τίποτε... μη φοβάσαι... Ἰδέα σου είναι... Βλέπεις; Σου πέρασε... Ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος για σένα είναι ο φόβος ο οποίος ήμπορει να σου φέρη και δευτέραν προσβολήν αποπληξίας ή όποια θά σε φονεύση ασφαλῶς.

ΒΡΑΝΑΣ. Ναί... πράγματι... επέρασε. (*Εγερόμενος και ἀναπνέων*). Αχ! κερδίζω ακόμη ολίγας στιγμάς... Μά πού είναι αυτές ο Χαρτοφύλαξ ο συμβολαιογράφος; Από χθές του έχω παραγγείλη και ακόμη να φανῆ.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Τί να τόν κάνης τόν συμβολαιογράφον;

ΒΡΑΝΑΣ. Πῶς τί να τόν κάνω; Και τήν διαθήκην μου; Αὐτή ἐπ' οὐδενί λόγῳ πρέπει να βρίσκεται εδώ κατά τήν στιγμήν του θανάτου μου· είναι ικανός εκείνος ο εγωιστής ο γυιός μου να τήν καταστρέψῃ...

γένειαν αὐτήν θά δεχθῆ ο γιατρός, δεν γίνεται!..

ΒΡΑΝΑΣ (*τῷ Ασάνδρω*). Δεν μιλεῖς; θά πῆ ότι παραδέχεσαι... Νά, πάρε τήν «Εφημερίδα τῶν κοινοφελῶν γνώσεων» του Ναυπλίου και διάβασε εκεί κοντά 'ς τήν θερμάστραν. (*Εγχειρίζει εφημερίδα εις τὸν Ασάνδρον τὸν ὁποῖον ὀδηγεῖ πλησίον της θερμάστρας, κατόπιν εισέρχεται εις τὸ δωμάτιόν του*.)

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ (*τῷ Χαρτοφύλακι*). Άκουσε, φίλατε, να σου εἰπῶ... Πρόσεξε πολύ διότι αὐτός ο δυστυχῆς φίλος μας είναι τρελλός.

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Έτσι αἶ; Κι' από πότε;

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Από τήν ήμέραν που μ'ας επισκέφθη ή χολέρα... Δεν είναι κατάλληλος περιστάσις τώρα να σου εἰπῶ λεπτομερείας... ἀλλὰ σου επαναλαμβάνω ότι πρέπει να προσέξῃς πολύ... Καθῶ; θά ξεύρης, σε προσεκάλεσαν εδώ διά τήν διαθήκην του... Δι' αὐτῆς αποκληρώνει τὰ παιδιά του και ἀφίνει ολόκληρον τήν περιουσίαν του διά τόν τάφον του!

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Α! μά αυτό είναι δικαίωμά του.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Τί λέει, αδελφέ!... Έννοεῖς τί λέει;

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Δεν πιστεύω, να λησμονῆς ότι εἶμαι συμβολαιογράφος και ότι επομένως δεν έχω τό δικαίωμα να κρίνω, ἀλλὰ να γράφω ὅ,τι ἐπιθυμοῦν οἱ πελάται μου.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Αἶ, αυτό λοιπόν δεν θά γείνη ποτέ!... Δεν θά γείνη ποτέ!

ΒΡΑΝΑΣ (*Επιανερχόμενος και ἴδια τῷ Ασάνδρω*). Ἐπιγα κ' ἐκύτταξα να ιδῶ μήπως ήταν κανένα από τὰ προκομμένα τὰ παιδιά μου πίσω από καμμιὰ πόρτα και μ'ας ήκουε. Ξεύρεις, αδελφέ, τί γίνεται!... (*Ὁ Ασάνδρος κινεῖ τὴν κεφαλὴν ἀπεπιστικῶς*.) Έλα, Χαρτοφύλακα, έλα γλήγωρα... Θά σου ὁμιλήσω συντόμως... Γιατρέ, θά μ'ας συγχωρήσης αἶ;... Δυῶ λεπτά και τελειώνουμε...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Κόψε τή δουλειά σου...

(*Ὁ Βρανᾶς και ὁ Χαρτοφύλαξ κάθονται πλησίον της τραπέζης ἐναντι ἀλλήλων*.)

ΒΡΑΝΑΣ (*Μετὰ σοβαρότητος*). Κύριε συμβολαιογράφε!

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Κύριε Βρανά!

ΒΡΑΝΑΣ. Στιγμῆ ἱερὰ και μεγάλη!... Ἡ διαθήκη μου!

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Μη βλέπεις πῶς δεν συγκινούμαι... είναι ή συνήθεια... Αὐτὰς τὰς ήμέρας μαλιστα ὄλω και διαθήκας παραλαμβάνω.

ΒΡΑΝΑΣ. Έννοῶ... Πιστεύω πῶς δεν θά συζητήσης ἐ' οὐδενί λόγῳ τὰς τελευταίας μου θελήσεις.

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Είναι θελήσεις ἰδικαί σου;

ΒΡΑΝΑΣ. Έντελῶς ἰδικαί μου.

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Πρόκειται περι τῆς περιουσίας τῆς ἰδικῆς σου;

ΒΡΑΝΑΣ. Πρόκειται περι του ἰδρωτος του προσωπου μου.

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Έτελείωσε! Είναι δικαίωμά σου να πάρης και τόν ἰδρωτά σου και τό πρόσωπόν σου και τήν περιουσίαν σου ολόκληρον μες 'ς τόν τάφον σου ακόμη, καθῶς οἱ Φαραῶ της Αἰγύπτου.

ΒΡΑΝΑΣ. Εγώ θά κόμω κάτι μεγαλοπρεπέστερον από τούς Φαραῶ... Δεν θά πάρω τήν περιουσίαν μου μες 'ς τόν τάφον μου, θά τήν τοποθετήσω από πάνω!

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Ὁ,τι θέλεις... Ὁ,τι θέλεις... (Ἡ κάμη λαιπὸν πυραμίδα αἶ;)

ΒΡΑΝΑΣ. Κάτι ὑψηλότερον ακόμη. Θά κόμω ὀβελίσκον... Ἄλλ' αὐτό εἶπαμε πῶς δεν σ' ἐνδιαφέρει, δεν εἶν' ἔτσι; Λοιπόν, παράλαβε τόν φάκελλον και τὸ σχέδιον αὐτό τό ὅποιον κλείω μέσα. (*Κλείει τὸ σχέδιον ἐντὸς τοῦ μεγάλου φακέλλου της διαθήκης*.) Μετὰ μεσημβρίαν, θά περάσω—ἐάν εἶμαι καλά—από τό γραφεῖόν σου δια τὰ περαιτέρω.

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ (*Λαμβάνων τὸν φακέλλον*). Εἶμαι εις τὰς διαταγὰς σου... (*Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Χαρτοφύλαξ ἐγείρεται και ἐτοιμάζεται να θέσῃ τὸν φακέλλον εις τὸ θυλάκιόν του εισέρχεται ἡ Ελένη ἐντρομος*.)

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Οἱ άνωτέρω και ΕΛΕΝΗ

ΕΛΕΝΗ. Πατέρα!... Πατέρα!... Τρέξε!... Δυστυχία μας!... Ὁ Περικλῆς!... Ὁ Περικλῆς μας!...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ (*Αναπνέων ἀπὸ της ἔδρας του*). Τί τρέχει, Ελένη;... Τί ἐπαθεν ο Περικλῆς;

ΒΡΑΝΑΣ. (*Ἐντρομος τινάσσων βιαίως τὸν βραχίονα της Ελένης*). Μίλα λοιπόν!... Μίλα!... Τί ἐπαθεν ο Περικλῆς σας!;...

ΕΛΕΝΗ. Μόλις ἐβγήκεν ἔξω... ἐγύρισε με πόνους και ἔπεσε 'ς τήν κάμαρά του... Πατέρα μου!... Γιατρέ!... σῶσε τον! σῶσε τον!

ΒΡΑΝΑΣ. (*Ἐντρομος*). Χολέρα!... Χολέρα!... Ἐξω γλήγωρα!

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Τρέχω, ἀμέσως!... (*Διευθνεται πρὸς τὴν θύραν*.)

ΒΡΑΝΑΣ. (*Σπεύδων και συλλαμβάνων τὸν ἰατρὸν ἐκ τοῦ βραχίονος*). Όχι, δεν θά πᾶς πουθενά!...

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. Καλέ, ἄφησε τόν άνθρωπον να πάη να ιδῆ τό παιδί!...

ΒΡΑΝΑΣ. Όχι! θά μείνης εδώ, γιατρέ!... Θά μείνης μαζί μου!...

ΕΛΕΝΗ. Γιατρέ μου, σῶσε τον!...

ΒΡΑΝΑΣ. Γκρεμῆσου σύ ἔξω, γλήγωρα!...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Τό καθήκον μου, πρό παντός!...

ΕΛΕΝΗ. Γλήγωρα, γιατρέ!...

ΒΡΑΝΑΣ. Πήγαινε ἔξω, σου εἶπα!... Πήγαινε!... Ψόφα μαζί του!... Φύγε!...

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΕ. (*Ιδία*). Τ' ήθελα να μπλέξω μέσα σε τόση φιλοστοργία!...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. (Αποσπόμενος τῶν χειρῶν τοῦ Βραῦ.) "Ελα, Ἐλένη... Πάμε νὰ μοῦ δείξεις ποῦ εἶναι. (Διευθύνεται πρὸς τὴν θύραν.)

ΒΡΑΝΑΣ. Γιατρέ, γιατρέ, ἔλεος!

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. (Ἀπὸ τῆς θύρας.) Τὸ καθήκον μὲ καλεῖ ἀλλοῦ!... (Σύρει τὴν Ἐλένην ἐκ τῆς χειρὸς καὶ ἐξέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

ΒΡΑΝΑΣ καὶ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΣ

ΒΡΑΝΑΣ. (πίπτει ἐπὶ καθίσματος.) Πάει!... Χάθηκα!... Καὶ τώρα τί θὰ γείνω;... Σ' τὸ σπῆτι μου χολέρα!... Χολέρα, Χαρτοφύλαξ, χολέρα!... Χάθηκα!... "Ὁχι!... ὦχ! ἡ κοιλιά μου!... Ἡ κοιλιά μου, Χαρτοφύλαξ... Χάνομαι!... Νά, νά!... ἐδῶ... ἔχω φωτιά... καίομαι... Πιάσ' τὸ χέρι μου νὰ ἰδῆς!...

ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΣ. (ἔντρομος.) Πῶς!... Ἐπαθεῖς προσβολὴν καὶ μοῦ δίνεις τὸ χέρι σου!... "Ὁχι! ὄχι!... Ποτέ!... Πάρε καὶ τὴν διαθήκην σου, δὲν τὴν δέχομαι... δὲν τὴν δέχομαι!... Δὲν εἶμαι συμβολαιογράφος... παραιτοῦμαι!... Πάρ' τὴν!... (Πεῖν τὴν διαθήκην πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Βραῦ καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν θύραν.)

ΒΡΑΝΑΣ. (Τρέχων ὀπισθὲν του.) "Αθλιε!... Θὰ σὲ καταγγείλω!...

ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΣ. (Ἀπὸ τῆς θύρας.) Εἶσαι χαλεριασμένος!... (Φεύγει δραματικῶς.)

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ

ΒΡΑΝΑΣ μόνος, εἶτα καὶ ΜΑΝΩΛΗΣ

ΒΡΑΝΑΣ. (πίπτει ἐπὶ καθίσματος ἐξηνητημέ-
ρος.) Βοήθειαν!... Χάνομαι!... Βοήθειαν!...
Μὰ δὲν εἶσθε λοιπὸν, χριστιανοί;!... Δὲν εἶ-
σθε ἄνθρωποι;!... Καίομαι!... Γιατρέ!...
Ἐλένη!... Παιδί μου!... "Αχ!...

ΜΑΝΩΛΗΣ. (εἰσέρχεται τρέχων.) Τ' εἶναι, κάλέ; Τί τρέχει;

ΒΡΑΝΑΣ. Ἐλα, Μανώλη, ἔλα, παιδί μου... Βοήθησέ με, χάνομαι... ἡ κοιλιά μου!...

ΜΑΝΩΛΗΣ. (ἔντρομος.) Ἡ κοιλιά σου;... "Ὁρα σου καλή!... (Ἐξέρχεται)

ΒΡΑΝΑΣ. "Αχ! κακοῦργε!... ἄτιμε!... Βοήθειαν!... Βοήθειαν!... Ἐλένη! Ἐλένη μου! Παιδί μου!...

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

ΒΡΑΝΑΣ καὶ ΕΛΕΝΗ

ΕΛΕΝΗ. (εἰσέρχομένη ἔντρομος καὶ βλέπονσα τὸν πατέρα τῆς ἀσθμαίνοντα, τρέχει καὶ γογγυπετεῖ πρὸ τῶν ποδῶν του.) Πατέρα μου!... Τί ἔχεις; Τί ἐπαθεῖς;

ΒΡΑΝΑΣ. Τὸν γιατρό, παιδί μου, τὸν γιατρό... Χάνομαι!...

ΕΛΕΝΗ. Εἶναι ἔς τὸν Περικλῆ, πατέρα μου... Τώρα θὰ ἔλθῃ... Εἶπε πὼς δὲν ἔχει τίποτε... εἶναι ἰσχυρῶς κράσσω; καὶ τὸν ἐπρόλαβε... ἀλλὰ σὺ, πατέρα μου, τί ἔχεις; τί αἰσθάνεσαι;

ΒΡΑΝΑΣ. Ἐδῶ... ἐδῶ... πόνος... φωτιά... τὸν γιατρό!...

ΕΛΕΝΗ. Θάρρος, πατέρα μου, θάρρος!... Πηγαίνω νὰ σοῦ τὸν φέρω. (Ἐγείρεται καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν θύραν.)

ΒΡΑΝΑΣ. Νά, νά!... Ἄλλ' ὄχι, στάσου... στάσου... Πλησίασε ἐδῶ... Φόρεσε τὸ καπέλλο σου γρήγορα... πάρε ἐκεῖνον ἐκεῖ τὸν φάκελλον... τὸν βλέπεις; Εἶναι ἡ διαθήκη μου... ἡ διαθήκη μου!... Νὰ τὴν πᾶς ἀμέσως μόνη σου... ἄκουσες; Μόνη σου... εἰς τὸν συμβολαιογράφον... ἔλα, γρήγορα... Μὴ κάθῃσαι... Μόνη σου... ἄκουσες; μόνη σου... καὶ στείλῃ μου τὸν γιατρό γλήγορα... "Ελα λοιπὸν, πάρτην!...

ΕΛΕΝΗ. (ἰστάται ἀμυγδαλαρτεσιμένη καὶ κλαίονσα) Πατέρα μου, ἐν ἔχεις τίποτα... Μὴν τὰ λὰς τέτοια πράγματα!...

ΒΡΑΝΑΣ. Σὲ ἐξορκίζω... Κάνε γρήγορα... μὴ φρονεῖς ἂν δὲν πᾶς... Πάρ' τὴν καὶ πήγαινε... Πήγαινε, σοῦ λέω!...

ΕΛΕΝΗ. (κρίπτει καὶ λαμβάνει τὸν φάκελλον.) Καλά, πατέρα μου, πηγαίνω...

ΒΡΑΝΑΣ. Γρήγορα!... Μὴ χάνης οὔτε στιγμὴν!...

ΕΛΕΝΗ. (διευθυνομένη πρὸς τὴν θύραν.) Πηγαίνω!

(Τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰσέρχεται ὁ Λυσανδρος)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ

ΕΛΕΝΗ. Γιατρέ μου, τὸν πατέρα μου!...

ΒΡΑΝΑΣ. Ἐλα, γιατρέ, ἔλα... φωτιά! φωτιά!...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. (τῇ Ἐλένῃ.) Κι' αὐτὸ ποῦ κρατεῖ; σὺ τί εἶναι;

ΒΡΑΝΑΣ. Δὲν εἶναι τίποτα... Μὴ τὴν ἐμποδίζης... ἄφησέ τὴν!...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. "Ὁχι, θέλω νὰ μάθω... Δός μου ἐδῶ, Ἐλένη.

ΒΡΑΝΑΣ. "Ὁχι... Μὴ... φύγε γλήγορα... φύγε!... (Προσπαθεῖ νὰ ἐγερθῇ.) "Ὁχι! ὦχ! φωτιά!... φωτιά ἐδῶ ἔς τὸ κεφάλι μου!...

ΕΛΕΝΗ. (ἰκετευτικῶς.) Τὸν πατέρα μου, γιατρέ!... Τὸν πατέρα μου!...

ΒΡΑΝΑΣ. (τῇ Ἐλένῃ.) Ἀκόμη ἐδῶ εἶσαι; ΕΛΕΝΗ. Πηγαίνω.

ΒΡΑΝΑΣ. (Ἐγείρομενος καὶ σχιζὼν ἐκ τῆς ἀγωνίας τὸ περιλαίμιον τοῦ ὑποκαμίσου του προσπαθεῖ νὰ προχωρήσῃ μέχρι τῆς Ἐλένης)

ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΜΑΓΝΗΤΕΣ»

ΤΗΣ ΛΗΘΗΣ ΤΑ ΝΕΡΑ

Κι' ἂν τὸ λέν τὰ παραμύθια τὰ θλιμένα
Κι' ἂν τὸ λέν τὰ φύλλα
Ποῦ μὲ ἀνατριχίλα

Πέφτουν ἔρασιμένα,

"Ὅμως εἶναι ἀλήθεια, ἔμμε εἶνε ἀλήθεια
Γιὰ τὰ θλιβερὰ
Τὰ ἀμίλητα νερά

Ποῦ λέν τὰ παραμύθια...

Κάπου σὲ ὄνειρεύονται καὶ κάπου σὲ προσμένουν
Χρόνια τώρα, χρόνια
Κάτου ἀπὸ τὰ κλώνια

Ποῦ θρηνοῦν καὶ μένουν

"Ὅπου ὁ Πόνος στέκεται οἰγαλός, κρυφός,
Ποῦ ὑψώνονται τὰ χέρια,
Καὶ μιλάει τὸ φῶς

Ποῦ ἐρχεται ἀπ' τὰ ἀστέρια

"Ὅπου ἀνθοῦν τὰ νούφαρα τὰ φανταχτερὰ
Καὶ τὰ ἐρωτημένα...

Μέσ' στὰ στοιχειωμένα

Στὰ ἀμίλητα νερά,

Χύσου μέσα πρόθυμη, ὦ ψυχὴ λευκή,
Καὶ κλείσε τὰ φτερά σου,
Καὶ πλόγισε καὶ στάσου

Καὶ ζῆσε σιώνια ἐκεῖ!

ΘΡΑΣ ΖΩΓΙΩΠΟΥΛΟΣ.

Π. ΤΣΙΡΙΓΩΤΗΣ Σκεπτομένη.

Εἶναι... εἶναι ἡ διαθήκη μου... Ἀποκληρώνω τὸν ἄθλιον ἐκεῖνον... καὶ ἀφίνω τὴν περιουσίαν μου ὄλην... σ' ἐσένα, Ἐλένη... σ' ἐσένα τὴν ἀφίνω!... "Ακουσες; "Ὀλην μου τὴν περιουσίαν σ' ἐσένα!... τρέξε!... σ' ἐσένα!...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. (ἰδίᾳ) Ψεύδεται καὶ πρὸ τοῦ τάφου του ἀκόμη!...

ΕΛΕΝΗ. Σ' ἐμένα!...

ΒΡΑΝΑΣ. Νά!... νά!... πήγαινε γλήγορα!... νά!... νά!... σ' ἐσένα!...

ΕΛΕΝΗ. Καὶ ὁ ἀδελφός μου δὲν εἶναι παιδί σου, πατέρα;... "Α! ὄχι! ποτέ!... ποτέ!... "Ἡ καὶ οἱ δῶ, ἡ κανεῖς!... (ἔσχιζεν τὴν διαθήκην.)

ΒΡΑΝΑΣ. Μή... (Ἐν ἀξαναομένη ἀγωνίᾳ.) Μή!...

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ. Εὐγε, Ἐλένη, εὐγε!...

ΕΛΕΝΗ. Νά!... (ρίπτει τὰ τεμάχια εἰς τὴν θερμάστραν.)

ΒΡΑΝΑΣ. "Αχ!... Καταραμένη!... πόσει... πάσει... (στρεφοδινοῦμενος ἐντὸς τῆς σκητῆς) Τὸ Μουσωλεῖόν μου!... πνίγομαι!... Τὸ Μουσωλεῖόν μου!... Τὸ Μουσ...ωλεῖ...ον... (πίπτει νεκρός. Ἡ Ἐλένη ρίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἱατροῦ. — Εἰκὼν.)

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ "ΠΑΡΝΑΣΣΙΟΥ,"

Μ. ΣΙΜΩΝΙΑΔΗΣ. Ἐξομολόγησις.

ΣΤΡΟΦΕΣ

Τι έχω κι' ὄλο ροιῶθω
Μιὰ θάλασσα μεγάλη
Στὰ στήθια μου τὸν πόθο
Γιὰ κάποια ξένα κάλλη;

Τι γὰρ αἰ μὲσ' στὰ στήθια
Αὐτὸ ποῦ μὲ π.ληγῶρει;
Δὲν εἶσθαι οἷς ἀλήθεια
Μίσος, ἀγάπη, πόνοι.

Τι γ' ἄλλαξε δὴ κάτου
Ποῦ ὄλος ὁ κόπος γύρω
Τοῦ μαύρου τοῦ θαλάτου
Ἐλοῦσθηκε τὸ μῦρο;

Καημοὶ μου, μίαν ἡμέρα
Μέσα σὲ κάποια ζάλη
Ἐξάνοιξα ἀπὸ πέρα
Στὸν ἥλιο κόρη ἀλλή,

DE RIVALS

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

Ἀρχιμηνιά κι' ἀρχιχρονιά,
καὶ ἄλλος χρόνος πάλι,
ἐπέραςε στὴ βράχη μας,

Χωρὶς καμμιὰ μεταβολὴ
τὰ πλῆθη τῶν θνητῶν,
ἀκολουθοῦν τὴν τροχίαν,

Τὸ τίκειν εἶνε κι' ἔσεται
τοῦ ζῆν ὁ πρῶτος ὄρος,
κι' ὅσο κι' ἂν χειραφετηθῇ

Ὡ κόσμῳ, καθὼς πλάσθηκες,
τέτοιος καὶ θὰ πεθάνῃ,
καὶ μέγα εἰς τὴν Πρώδοον,

ΜΑΝΗΣ

ΣΟΝΝΕΤΟ

(Ἀρβέρ)

Ἡ ζωὴ μου μυστικὸ μὲς τῆς
ψυχῆς τὰ βιάθη
Ἔχει αἰώνιον ἔρωτα,
σὲ μία στιγμή πιασμένο

Δίπλα τῆς περσῆς, ὠδήμῃ!
μὰ δὲν μὲ ροιῶθει ἐκείνη
Στὸ πλεονό της πάντοτε
καὶ πάντα μοναχός μου

Κεῖνη — ὁ Θεὸς τὴν ἔκαμε
γλυκεῖα κι' ἀγαπημένη
Κι' ὅμως εἰς τὸ δρόμο τῆς
τραβᾷ ξενουασμένη,

Ἄγρια κι' ἀλόγιση καὶ κρύα
σὺν τὸν τάφο,
Θεὰ εἰπὴ δ' ἀβάζοντας
ἔτοιπα ποῦ τῆς γράφω:

ΑΓΙΣ ΘΕΟΣ

ΤΟ ΑΣΤΕΡΙ ΤΗΣ ΦΑΤΝΗΣ

Νύχτα βαθεῖα σκοτάδι βασιλεύει
ἐπὶ λαγκαδιῶ φωνῆ δὲν ἀντηχεῖ
τὴ μοναχιά γιὰ σὺντροχο γυρεύει

Μὰ γὰ! ἐν' ἀστερί ἀνεβαίνει
λαμπερὸ καὶ γύρω του γλυκὰ
σκορπάει ὦ! τὶ μυστήριον ποῦ χύνει
ἱερό! Στὴν ἄπειρη γαλήνη

Στὴν ἄπειρη γαλήνη μὲ φωνῆ
γλυκὰ, γλυκὰ μυστήριον
μοῦ χύνει εἶναι τ' ἀστερί
ποῦ ἡ λαλιά του σιγαλῆ

Ἐδῆρθε Κόσμε!
ἔλα, ζῆσε στὴ χαρὰ
ἀλησμόνησε τοὺς πόνοὺς
καὶ τὰ πάθη «ἢ Γῆ βυθίστηκε
ἐπὶ λύπη μὲ γορὰ

Ἐδῆρθε Κόσμε!
δῶ ψηλὰ στὸν οὐρανὸ
«ὅπου ἡ ἀθάναταις
ψυχαῖς αἰῶνια ζοῦνε
«εἶδα μ' ἀγάπη
κι' εὐλογία τὸ πονηρὸ

Ἐδῆρθε Κόσμε!
καὶ ἀφοῦ τοὺς στεναγμοὺς
«τὰ δάκρυα, τὰ πάθη
λησμονήσῃς «μ' ἀγάπη
καὶ μ' ἐλπίδα τρέξε
κεῖ «μέσα στὴ . . φάτνη,
τὴ Ζωὴ γὰ προσκυνήσῃς.»

N. ΒΑΓΙΑΣ

ΣΗΜΑΝΤΡΑ

ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ

Αὐγὴ! Ἐσφινίζ τὸν αἰτὸ
δραπέτης τοῦ ἄδου ἔωρκοισμένος,
καὶ κύπελλο χρυσοῦ κρατῶ
'εὶ τὸ μέτωπον τοῦ Ὀλύμπου
στυλωμένος.

Καὶ κεραστής μου χαρωπὸς
μὲ τὸ αἷμά του ὁ ἥλιος
πλημμυρίζει τῶρα
κύπελλό μου. Ἄχ! πῶς
τὸ φλογερὸν κρασί του
λαμπυρίζει...

Μὰ μόλις ἀδραξα μὲ ὀρμὴ
τὴν πυρκαϊά, γιὰ νὰ μεθύσω,
πρέβαλε ἡ Νύχτα, καὶ ὦ,
καῦμοί! μὲ ἔνακύλησε
ἐτὸν ἄδην πίσω...

ΩΡΑ

«Τὶ ὥρα εἶνε;» Ἐτροπαλῆ
ῥωτᾷ ἡ παρθένα τὰ λουλούδια.
«Εἶναι ἡ ὥρα ἡ ποθητή,
ποῦ θὰ σοῦ εἰποῦν γάμου
τραγοῦδια.»

«Τὶ ὥρα εἶναι;» Τὸν γιालὸ
ῥωτᾷ ὁ ναύτης καὶ στενάζει.
«Εἶναι ἡ ὥρα, γιὰ νὰ πῆς
'εὶ τὴ μάνα σου,
ποῦ μαραζιάζει.»

«Τὶ ὥρα εἶναι;» Ῥώτησε
καὶ ὁ κολασμένος τὴν καρδιά του
καὶ αὐτὴ βογκῶντας
ἄλληλεσεν: «Εἶναι ἡ ὥρα
τοῦ θανάτου.»

Η ΦΛΟΓΑ

Μιά φλόγα ὀλουυχῆς μὲσ'
'εὶ τὰ βουνὰ πελώρια
λάμπει καὶ ἀκοῦν τὸ τρίμιό της
σιωπηλὰ δάση καὶ κάμποι.

Καὶ μιὰ πεταλουδίτσα
γαλανὴ 'εὶ τὰνθια
κρυμμένη βλέπει τὴ φλόγα
τὴν κυματιστὴ 'εὶ τὰ
'μαγεμένη.

Καὶ λέει: «Γιὰ ποῖον φαντάζει,
φλογερὴ Νεράιδα,
ἡ ὠμορφιά σου;»
Καὶ τὰ βουνὰ τῆς ἀπαντοῦν:
«Φτωχὴ ψυχὴ,
γιὰ τὰ φτερά σου.»

ΔΥΣΙΣ

Ἄπο κολώνα φλογερὴ
λευκόχρυσα συντρίμια
πέρα πέφτου' εὶ τὴν
δύσι τὴν θαμπὴ σκορπώντας
κοραλλένιες σπῖθες
'εὶ τὸν αἰθέρα.

Καὶ οἱ καταχνιές τῶν ἐρημιῶν
καὶ 'εὶ ἄλογα οἱ Βορειᾶδες
πτεροφόρα καὶ τὰ θεριὰ
τάνήμερα τῶν θαλασσῶν
κομίζουν ἐτὸν ἔανθὸ
νεκρὸν τὰ ἔωτικά του
δῶρα.

Καὶ ὄρμου ἐκεῖ, ποῦ
σιωπηλὸς ὁ φλογισμένος
καταρράχτης κλαίει, ἔπου
ἕνας Ὀλύμπιος
ψυχομαχᾷ τρανός
καὶ τῆς Ζωῆς ἡ Κιβωτός
'εὶ τὰ σκότη πλέει.

I. Π. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΓΑΛΛΙΑ

Ἀπέθανεν ἐν Παρίσιος ὁ Γάλλος
ζωγράφος Αἰμ. Sautai.
Μαθητὴς τῆς Καλλιτεχνικῆς
Σχολῆς, διέμεινε ἐν Ἰταλίᾳ
ἀπὸ τοῦ 1865 μέχρι τοῦ 1870,

Ἀπέθανεν ἐν Παρίσιος ὁ Γάλλος
ζωγράφος Ἀλέξανδρος
Legrand. Μαθητὴς τοῦ
Λέοντος Cogniet ἠσχολήθη
εἰς τὴν προσωπογραφίαν
καὶ εἰς τὴν ἀπεικόνισιν
θηρσκευτικῶν θεμάτων.

Ἀπέθανεν ἐν Παρίσιος ὁ ἀρχιτέκτων
J. Rouyer, μαθητὴς τοῦ
Baltard. Ἔργα του εἶνε τὸ
Νοσοκομεῖον τοῦ
Château—Thierry, τὸ
δημαρχικὸν κατάστημα
τοῦ δεκάτου διαμερίσματος
τῶν Παρισίων κ. λ. π.

ΕΛΛΑΣ

Σύντομοι ειδήσεις 'Εν τῇ «'Αμαλθεία» τῆς Σμύρνης: ἐδοξασμένη εὐμενῆς κρίσις ὑπὸ τοῦ κ. Βονταζαλίδου περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγκατασταθέντος ζωγράφου κ. Β. Βερνάρδου.

— Ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «'Αττικὴ μέλισσα» συνεστήθη ἐν Ἀθήναις σύλλογος κυριῶν, ὅστις σκοπὸν ἔθετο τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γυναικείας βιοτεχνίας. Ὁ σύλλογος θὰ ἰδρύσῃ πρακτικὸν ὅπως ἐκτίθενται τὰ ἀποστελλόμενα ἔργα, ἅτινα δεῖν νὰ φέρωσι ἐθνικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν τύπον. Ἀπομιμήσεις δὲν θὰ γίνωνται δεκταί. Πρόεδρος ἐξελέγη ἡ κ. Λίνα Μαυρομιχάλη. Ἡ διεύθυνσις, ὁδὸς Φιλελλήνων.

— Ὁ ἐν Κερκύρᾳ ζωγράφος κ. Γ. Σαρματζῆς ἐπιλοτέγησεν ὠραίαν προσωπογραφίαν τοῦ τέως πρωτοπουργοῦ κ. Θεοτόκη, ἐδωρήσατο δὲ ταύτην εἰς τὸ Δημοτικὸν συμβούλιον Κερκυραίων, τὸ ὅποιον καὶ ἐξέδωκε εὐχαριστήριον ψήφισμα, ἀποφασίσαν ἵνα ἡ εἰκὼν ἀναρτηθῇ ἐν τῇ αἴθουσῃ τῶν συνεδριάσεων.

— Ἐν τῇ Καλλιτεχνικῇ Ἐκθέσει τοῦ Παρισσοῦ ἡγοράσθησαν τὰ ἐξῆς ἔργα: Θ. Ράλλη «Μήδεια» ὑπὸ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ «Εἰς τὸν τάφον τῆς Παρθένου» ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Μαρίνου.—Γ. Ἰακωβίδου. «Ὁ πῖθος τῶν Δαναίδων» ὑπὸ τοῦ κ. Π. Καλλιγᾶ καὶ αἱ «Δενδρομολόγαι» ὑπὸ τοῦ Σ. Τ.—Ν. Λύτρα: «Τὸ παζάρι» ὑπὸ τῆς κ. Β. Χ. «Ὁ Κελδερὶμ-Ἰσελεπῆς» ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Καλλιγᾶ καὶ «Τὸ πεσκέσι» ὑπὸ ἀνωνόμου.—G. Guignard: «Δύον ἥλιος» ὑπὸ τοῦ κ. Π. Καλλιγᾶ.—Θαλείας Φλωρᾶ: Ἡ «Βραδυὰ» ὑπὸ τοῦ κ. Α. Χαριλάου.—Π. Μαθιοπούλου: «Αἱ δύο λαμπάδες» ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Καλλιγᾶ. «Φθινοπωρινὸν» ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Χατζοπούλου καὶ «Κεφαλή» (σπουδὴ) ὑπὸ Ν. Π.—Δδος Σ. Λασκαρίδου: «Τὸ ρυάκιον» ὑπὸ τοῦ Κ. Μανου. «Οἱ πλάτανοι τῆς Αἰθήσου» ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Χατζοπούλου. Τὰ «'Αγκάθια» ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Καλλιγᾶ καὶ τὰ «Ρεδα» ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Τραπάντζαλη.—Δος Κλ. Ἀσπριώτου. Ἡ «Μαργαρίτα» ὑπὸ τῆς κομῆσης Ριανκούρ.—Ν. Ὁθωνάου: Τὰ «Πρωτοβρόχια» ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Παπατῆ. Ὁ «κόπανος» ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Μελά καὶ «Τὰ Πεύκα» ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάν. Χατζοπούλου.—Δ. Γερανιώτου: «Κεφαλή» (σπουδὴ) ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μ.—Α. Γιαλλινᾶ: «Οἰκία ἀλιέων ἐν Βενετίᾳ» ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Τραπάντζαλη.—Β. Λάντσα: «Ὁ Παρθενών» ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Τραπάντζαλη.—Κ. Βολωνάκη: «Θαλασσογραφία» καὶ «Πειρακικὴ ἀκτὴ» ὑπὸ τοῦ κ. Ἄλ. Βάσσου.

— Ἡ Ἀκαδημία τῆς Δανίας, διαθέτουσα σημαντικὸν κληροδότημα ἀπεράσις νὰ ἐνεργήσῃ ἀνασκευαί: ἐν Ἑλλάδι. Ὁ κ. Καββαδίας ὑπέδειξεν ὅτι αὐταὶ δεῖν νὰ γίνωσι: ἐν Ἡλιδί, ἔνθα ἐλπίζεται νὰ ἀνακαλυφθῶσι σπουδαιόταται ἀσχιαιότητες.

ΟΙ ΛΟΓΙΟΙ ΜΑΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ "ΕΝΤΥΠΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ,"

Φίλε Κόριε,

Διὰ τὰ νέα διηγήματα, ἅπερ συνεχιζοῦσι μετὰ καταφανοῦς προόδου τὴν πρώτην ἡμῶν συλλογὴν, συγχαίρω ἐκ καρδίας. Διαλάμπουσιν καὶ εἰς ταῦτα τὰ διακρίνοντά ἡμᾶς προσόντα τῆς πρωτοτυπίας, τῆς ἐνδιαφερόσης διαπλάσεως τοῦ μύθου καὶ τῆς καλλιλογικῆς μορφῆς. Ἰδίως μὲ κατέβλεψαν τὰ «Νυμφικὰ πέδιλα».

Ὁλος ἡμέτερος

Βερολίνον, 28 Δεβρίου

Κλέων Παγκαβῆς

Εἶμαι ἴσως ὁ ἰδιοτροπώτερος τῶν Ἑλλήνων συναδέλφων τοῦ κ. Καλογεροπούλου, ὡς πρὸς τὰ θέματα τῶν διηγημάτων. Δὲν μοῦ ἀρέσουν τ' ἀσφικτικὰ θέματα τοῦ σαλονιοῦ, ἔνθα ὁ ἔρωσ εἶναι ὁ κυριεῖων πλανήτης, δὲν μοῦ ἀρέσει ὁ μεμολυμένος ὄριζον τῶν μικροβιοβριθῶν αἰθουσῶν τῶν Ἑλληνικῶν Παρισίων καὶ ἐν γένει πᾶν θέμα, τὸ ὅποιον δὲν ἔχει πρασινάδα, τὸ ὅποιον δὲν ἔχει δάσος, βουνόν, κάμπον, οὐρανόν, γιδροπρόβατα, ἡλιοβασιλέμα, ἀστροφεγγιά, αὐτὰ τὰ ὅποια ἐγὼ θεωρῶ ἀναπόσπαστα ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν τοῦλάχιστον διήγημα.

Ὑπὸ τῶν κλέψεων τούτων κατεχόμεν θταν ἤρχισα ν' ἀναγινώσκω τὰ νεώτερα προϊόντα τῆς ἀριστοτεχνικῆς γραφίδος τοῦ συναδέλφου κ.Δ. Ι. Καλογεροπούλου, μεθ' ἧς γνωρίζομαι ἀπὸ δεκαετίας καὶ πλέον.

Με τὸν κ. Καλογεροπούλου δὲν διαφέρωμεν εἰς τὰ θέματα μόνον ὡς διηγηματογράφοι, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν. Εἶμεθα κυριολεκτικῶς ἀντίποδες ἐν τῇ φιλολογικῇ σταδιοδρομίᾳ, διότι τὰ θέματά μου καὶ ἡ περιβάλλουσα αὐτὰ γλῶσσά μου εἰσέδωκα διόλου ἀντίθετα.

Ὁ κ. Καλογεροπούλου εἶναι ἐξ ἐκείνων τῶν λογίων, οἵτινες δὲν ἐννοοῦν νὰ μεταχειρισθῶν τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν, ἀν καὶ πολλάκις καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς περιγραφὰς ἀναγκάζεται, χωρὶς καμμίαν ἀνάγκην, νὰ μεταχειρίζεται λέξεις εἰς τύπους δημοτικούς: ἀλλὰ δι' ἓνα ἀναγνώστην καὶ πρὸ παντός διὰ κριτικὸν αὐτοῦτον, ὅστις δὲν ἀναγινώσκει, ὡς ὁ ἀπλοῦς ἀναγνώστης, διὰ νὰ περάσῃ τὴν ὥραν τῆς ἀνίας του, ἀλλὰ διὰ νὰ ὠφελῆθῃ κατὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου, διὰ νὰ εἰσεέλθῃ εἰς τὴν πνευματικὴν τοῦ συγγραφέως χώραν, καὶ νὰ περιηγηθῇ καὶ νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ἀποκομίσῃ φιλολογικὸν ἐκείθεν ἀμνητόν, τὸ ζήτημα τῆς γλῶσσης κατ' ἐμὲ τοῦλάχιστον εἶναι ζήτημα δευτερεύον. Δυνατὸν ἐν φιλολογικῶν ἔργων νὰ εἶναι γραμμικὸν καὶ εἰς τὴν γυφτικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ εἶναι ὠραῖον φιλολογικῶς πολὺ δὲ περισσώτερον εἰς τὴν καθαρεύουσαν, ἥτις δυνατὸν νὰ μὴ ὁμιλεῖται, ὅπως γράφεται, καὶ δυνατὸν νὰ μὴ γείνη ποτὲ πανελλήνιον ὄργανον, καὶ νὰ ἐξοστρακισθῇ μίαν ἡμέραν καὶ ἐκ τοῦ γραπτοῦ ἑλληνικοῦ λόγου, θὰ παραμείνῃ ὅμως αἰωνίως ὡς ὑπόδειγμα καὶ ὡς ἑλληνικῆς περιόδου σπουδαίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Τὰ διηγήματα ταῦτα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τὸ τέλος δὲν ἔχουν ἐθνικὸν ἔνδυμα, ἀλλὰ παγκόσμιον καὶ μάλα τὰ τελευταίου παρισσοῦ συρμὸς! Εἰς μάτην θὰ ἐπιχειρήσῃ ὁ κριτικὸς νὰ ἀνακαλύψῃ ἐν αὐτοῖς τὸν Ἑλληνα, τὴν Ἑλλάδα, τὸν Ἑλληνικὸν ὄριζοντα! Ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς πολὺς—πολὺς ρεμβασμὸς μ' ἐπικολυρικὸν ὕφος καὶ Παράττειον ἔμπνευσιν... Νομίζει τίς ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶχε συγγράψῃ ἀρχικῶς εἰς ἑμμετρον λόγον, καὶ ἐξ ἰδιοτροπίας κατέστρεψεν ἀκολούθως τοὺς στίχους, καὶ τὰ μετέβαλεν εἰς πεζὰ, παντοῦ δὲ καὶ πάντοτε ἐν ταῖς γραμμαῖς τῶν διηγημάτων τούτων διαφαίνεται μία πτυχὴ τοῦ κοινωνικοῦ βίου καὶ ἰδίως τοῦ ἐρωτικοῦ καὶ συζυγικοῦ τοιοῦτου, ἀλλ' οὐδαμῶς ἠθογραφία: ἴσως διότι ὁ ἔρωσ γνωρίζει νὰ συνδιαλέγεται εἰς ὅλας τὰς τριακοσίας ὀκτὼ γραπτὰς καὶ ἀγράφους γλώσσας τοῦ κόσμου, ἃς μᾶς παρουσιάζει ἐν βιβλίῳ τῆς Βιβλικῆς Ἐταιρείας.

Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ κοινωνικαὶ τινες παρατηρήσεις καὶ λαμπρὰ τινὰ ἀπορβέγματα, ἅτινα θὰ ἐξήλεον καὶ μεγάλοι συγγραφεῖς.

Πάντα τὰ ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ περιεχόμενα διηγήματα δὲν εἶναι γραμμένα ὅπως πολλὰ ἄλλων ἀνευ ἠθικοῦ τινος συμπεράσματος. Ἐκάστου διηγήματος τὸ τέλος εἶναι καὶ ἐν ἠθικὸν συμπεράσμα ὅπερ συντελεῖ, ὥστε νὰ συγκρατῆ τις εἰς τὴν μνήμην του ἐνανθὶ ὅλα τὰ ἐν τῇ κομψοτάτῃ συλλογῇ διηγήματα, ἅτινα περισσώτερον ὁμοιάζουσι μὲ μελαγχολικοῦς ρεμβασμούς, μὲ στίχους δίγως μέτρον.

Χ. Χρηστοδασίλης

Ἐξ ἐκτενοῦς βιβλιογραφίας ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς, γραφέντα διὰ τὸ διήγημα ἐν τῷ «Θεάτρῳ».

... «Καὶ ἐξακολουθεῖ ἡ γλαφυρὰ τοῦ συγγραφέως γραφὴ περιγράφουσα τὰς ποικίλας ἐκφράσεις τῶν ματιῶν ἐν τῆς ἀγνῆς παρθέου, καὶ τοιαύτη εἶνε ἡ περιπάθεια τῆς ἀπεικονίσεως ὡστε ἡ γραφὴ ὑγράνθη ἐκ τῶν σταγόνων τῶν δακρῶν τῶν ματιῶν, καὶ τὰ ἴδια δάκρυα τῆς κόρης ἐξεικονίζουσι τὰς παθήσεις τῆς ψυχῆς τῆς. Καὶ ἐν τῇ περιπαθεῖ ἀπεικονίσει καὶ ἐξεδανικεύσει τῆς κόρης καὶ τῶν ματιῶν τῆς ἐξυμνεῖ τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς τῆς καὶ μὲ πολλὴν δύναμιν ἐξαιρεῖ τὰς γυναικείας χάριτας, ἄλλοτε ὅμως ἐντείνει τὰ εἰρωνικὰ βέλη μὲ πολλὴν γοργότητά καὶ εὐστροφίαν κατὰ τῆς γυναικὸς ἢ μᾶλλον κατὰ τῆς γυναικείας φιλαυτίας, ἐγωϊστικῆς ἀγάπης, ἀσταθείας καὶ φιλαρεσκείας. «ὦ! τότε εἶνε θεατικὸς καὶ φιλοσκώμων».

Ἡ λεπτότης, ἀδρὰ καὶ ἀναλυτικῆ, ἰδιάζων τύπος περὶ τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν σύνθεσιν, δι. κρίνουσι τὰς «Ἐντυπώσεις τῆς ζωῆς», καὶ ἐνῶ ὁ ἀναγινώσκων προσδοκᾷ ἄλλοιαν τινὰ λύσιν, αἰφνης τὸ διήγημα καταλήγει εἰς ὅλας ἀπροσδόκητον τέλος ἢ συμπεράσμα, ἀπεικονίζον ζωηρῶς ἐν συναίσθημα, μίαν ἐκδήλωσιν πάθους ἢ ἐντύπωσιν τῆς ζωῆς.

Ὁ συγγραφεὺς δὲν ἀγαπᾷ τὸ πενιχρὸν ἔνδυμα τῆς γλῶσσης εἰς τὰ διηγήματά του, καὶ ἂν αὐτὸ φέρῃ—ὡς ἄλλοι λέγουσι—τὰ ζωηρὰ χρώματα, καὶ παριστάνῃ, κατὰ τὴν φράσιν τῶν, σπαρταριστὰς εἰκόνας! Τῷ ἀρέσκει ὁ μαγαλοπρεπὴς καὶ πλούσιος ἱματισμὸς μὲ τὴν χάριν τὴν ὅποιαν γνωρίζει νὰ δίδῃ εἰς τὴν γλῶσσαν ἢ μεταχειρίζεται, βέουσαν καὶ ἀρμονικὴν, ἀνευ τορνευμάτων καὶ σχολαστικοῦ ὕφους. Ὑπερμυνομένοις τῆς καθρευσίσεως διὰ τῶν συγγραφοῦν του ἔργων, καὶ πολλάκις ἐντείνει σαρκαστικὰ βέλη κατὰ τῶν μαλλιαρῶν, οἵτινες δὲν ἐμειναν ἄτρωτοι καὶ ἀπτόητοι καὶ δὲν ἐχολώθησαν ὀλίγον ἐναντίον αὐτοῦ: ἀλλ' ἀντεπεξῆλθεν ἐρωτικῶς σατυριζῶν καὶ κρίνων μὲ χιοῦμορ πολὺ. Ἐχεῖ ἐν πολλοῖς τὴν Ροδίσιον εἰρωνείαν.

Ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ἐντυπώσεων τῆς ζωῆς» κ. Δ. Ι. Καλογεροπούλου εἶναι γνωστὸς καὶ εἰς τὸν κύκλον τῶν ἀγνωστροῦν τῆς «Πλειάδος» ὡς συνεργάτης: αὐτῆς, ὑπὸ τὰ ψευδώνυμα Δικ καὶ Δάφνις ποίησεν τὰ τερπνὰ καὶ ὠφελίμα γράψας διὰ τοῦ ὠραίου περιοδικοῦ τοῦ «Πίνακοθῆκη» νέαν ἔταμεν ὁδόν, καὶ εἶναι ὁ πρῶτος, ὅστις δι' αὐτῆς γνωρίζει εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν τὴν καθόλου κίνησιν καὶ ἐξέλιξιν τῆς Τέχνης. Ἐραστής τοῦ Καλοῦ, διαπνέεται ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἰδέας καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀναδιώσεως καὶ παρ' ἡμῶν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθηματος, συντέλεσας τὰ μάλα ὑπὲρ τῆς ἐδραϊώσεως τῆς «Ἐταιρείας τῶν Φιλοτέχνων» καὶ εἰς τὴν διοργάνωσιν δύο ἢ τριῶν Καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεων, προσέτι δὲ εἰς τὴν σύστασιν Καλλιτεχνικῆς Σχολῆς τῶν Κυριῶν, ἥτις πολλὰς μᾶς ἐπεφύλαττεν ἐκπλήξει: τοῦ καλλιτεχνικοῦ γυναικείου τάλαντου καὶ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἑλληνίδος εἰς τὴν γλυπτικὴν καὶ πρὸ πάντων εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ζωγραφικῆς Τέχνης.

«Πλειάς»

Σωτηρία Ἀλιμπέρτη

Μία τῶν ἐλλείψεων ἐν τῷ πνευματικῷ βίῳ τοῦ Ἑθνους μας καὶ δὴ πολλὰ καὶ αἰσθητῆ ἦτο μέχρις ἐσχάτων ἡ ἐλλείψις καλῶν ἀνεγνωσμάτων. Ἐπειδὴ ἡ μεταφρασις ἐλαφρῶς κρινομένη θεωρεῖται περιφρονητέα, οἱ παραγωγικοὶ κάλαμοι προὔτιμων τὴν λογοκλοπίαν, δηλαδὴ ἀτελῆ συμπίληματα, δικαιολογοῦντα τὴν ἀναγραφὴν μόνον τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως ἢ κακοῦ ἤθεος μεταφράσεις μυθιστορημάτων κατεπλημύρησαν τὰς ἑλληνικὰς οἰκογενείας. Ποῖται καταχρήσεις καὶ μιμήσεις ἀτυχεῖς ἀπέτελεσαν τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἀναγεννωμένης, ἑλληνικῆς φιλολογίας μυριάκις

πάντες παρετηρήσαμεν. Ἀπὸ τίνος ὅμως πρέπει μετὰ χάριτος νὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ἐν Ἑλλάδι καὶ δὴ ἐν Ἀθήναις, ἤρχισαν προαχόμενα εἰς φῶς δοκίμια οὐχὶ ἐλπίδας ἐμπνέοντα, ἀλλὰ ἐλπίδων ἀγαθῶν τὴν εὐτυχῆ ἀγγέλλοντα πραγμάτων. Ἄλλοτε ἔγραψα περὶ τοῦ κ. Δροσίνῃ ἀντλούντος τὰ θέματά του ἐκ τοῦ ἀμμοῦς ἑλληνικοῦ βίου. Σήμερον ἔχω ἐνώπιόν μου πληθὺν διηγημάτων πρωτοτύπων ἐκ τοῦ συγχρόνου κοινωνικοῦ βίου εἰλημένων καὶ δὴ τῆς αἰσθηματικῆς σχολῆς. Εἶνε δὲ «Διηγήματα» 22 ὠραϊότατα, «Ἐντυπώσεις τῆς ζωῆς» 8 χριεῖστατα διηγήματα—καὶ «Χρυτάνθεμα», ποιήσεις εἰς πεζὸν λόγον καὶ οὐχὶ πεζὰ, ὡς συνήθως, εἰς λόγον ποιητικόν. Ἡ πλουσία αὐτῆ παραγωγή ὀφείλεται εἰς τὸν κάλαμον τοῦ κ. Δ. Καλογεροπούλου τοῦ ἐκδίδοντος καὶ τὴν ἐξαιρέτων «Πίνακοθῆκη». Παραλείπει τὴν κομψοτάτην τύπωσιν τῶν «Ἐντυπώσεων τῆς ζωῆς», τὰς πλουσίας εἰκόνας ἔργα πάσας ἑλλήνων καλλιτεχνῶν ἐμπνευσθέντων ἀπὸ τῶν διηγημάτων τούτων καὶ ἐξετάζω τὴν ὕλην. Ἀναγινώσκων τις ἐπιμελέττατα ταῦτα οὐδαμῶς διαβλέπει μίμησιν ἢ παραφρασιν. Διαλάμπει ἡ γνησιότης τῆς ἰδέας, ἰδέας ἑλληνικῆς, ἀπρίτου, ἠθικῆς, ἐχούσης ὅλον τὸ ἄρωμα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ βίου. Γλῶσφα βέουσα, οὔτε γυδαία, οὔτε σχολαστικῆ, ἀλλὰ φωτικῆ καὶ οὐδαμῶς ἀνακίπτουσα τὸν ἀναγνώστην. Ἄλλ' ὅτι κυρίου καθ' ἡμᾶς ἀναδεικνύει τὸν κ. Καλογεροπούλου διηγηματογράφον κράτιστον εἶνε ἡ ἐπιτυχὴς ψυχολογία ἐν τοῖς ἔργοις του. Πάντα τὰλλα δύναται ἡ μόρφωσις, ἡ μελέτη, ἡ ἐπιστήμη, ἡ μίμησις νὰ παράσχωσι, τὴν ἀβίαστον ὅμως παρατηρητικότητά, τὴν γνησιότητα τῶν αἰσθημάτων, τὴν ἀλήθειαν τῶν περιπετειῶν τῆς ψυχῆς δὲν ἀποκτᾷ τις, ἀλλ' ἔχει ἐμφυτον. Τοῦτο χαρακτηρίζει ἓνα καλλιτέχνην τοῦ λόγου καὶ οὐχὶ λέξει ὠραία χωρὶς ἐπικαιρότητα, χωρὶς ἀρμονίαν νοῦ καὶ χωρὶς δικαιολογίαν. Ἄν ἡ φωνὴ ἡμῶν ἤκουστο μέχρις Ἀθηνῶν, θὰ συνιστῶμεν τῷ κ. Δ. Καλογεροπούλῳ νὰ μὴ καταλείπῃ τὸ στάδιον τοῦτο τὸ ἀνατρέφον γενεάς, ἔχι διὰ νὰ γράψῃ καλλίτερον, ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶς χαρῆξῃ περισσώτερα.

«Ὁμόνοια» Ἀλεξάνδρου.

Γ. Ἀρβανιτάκης, καθηγητῆς

ΜΕΓΑ ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΣΚΟΛΑΤΑΣ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ ΚΟΥΡΜΑΛΙΔΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Table with 2 columns: Product name and Price. Includes items like Σοκολάτα ὑγείας, Βανίλιας, Κακίου, Κουβερτούρα, Σοκολίτα ὑγείας, and Μικρὰ.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν ἐκ τῆς μεγάλης καταναλώσεως τὸ κέρδος, ὑπετιμῆσαμεν ὅλα τὰ εἶδη μας.

ΚΩΝ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ 1902

Φιλολογικόν, χρονογραφικόν, γελοιογραφικόν ΕΤΟΣ 1701

Κομψόν, πλούσιον, καλλιτεχνικώτατον, λάμπον ἀπὸ χάριν, ἀπὸ εὐφρίαν, ἀπὸ αἰσθημα.

Περιέχει 130 ἐν ὄλω ἄρθρα. Εἰκόνας 80.

Συνεργάται οἱ κρείσσοι τῶν ποιητῶν καὶ πεζογράφων.

ΚΑΒΡΑΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΑΥΛΗΣ

— Όδός Σταδίου 56. —

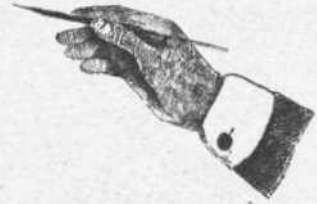

"Όλα τὰ ἀνδρικὰ εἶδη.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

Δ. Ι. ΚΑΛΟ
ΓΕΡΟ
ΠΟΥΛΟΥ

“ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ,”

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΑΝΤΙ ΔΡ. 3

ΧΡΥΣΟΔΕΤΑ ΔΡ. 5

ΤΟ ΠΟΙΗΤΙΚΩΤΕΡΟΝ ΔΩΡΟΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΜΑΣ

Μ. ΒΕΡΘΕΛΩ. — Τὴν 24 Νοεμβρίου ἐώρτασε τὴν 70 ἐπέτειον ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ πρώτου ἔργου του ὁ διάσημος καθηγητῆς τῆς Χημείας τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν Μάρκελλος Βερθελῶ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐπιτροπῇ ἐκ τῶν διασημοτέρων Χημικῶν τοῦ κόσμου τῷ προσέφερε εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Σο.θόννης βερούτιμον χρυσοῦν μετάλλιον, οὗτινος ἀντίτυπον δημοσιεύομεν. Ὁ Βερθελῶ εἶναι ἑλληνομαθηστάτος, καταγίνας εἰς τὴν μελέτην ὅλων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, ἐξ ὧν ἤρθετο εἰδήσεις περὶ τῶν χημικῶν γνώσεων τῆς ἀρχαιότητος. Ἐκ τῶν μελετῶν τοῦ Βερθελῶ σπουδαιότατη εἶνε ἡ περὶ τοῦ ὕγρου ἑλληνικοῦ πυρός. Παρ' ἡμῖν ὁ κ. Χρηστομάνος δι' ἐκκλήσεώς του ἐκάλεσε τοὺς ἐπιστήμονας νὰ συμμετάσχωσι τοῦ πνευματικοῦ εἰσφέροντες ἐράνους ἵνα κατασκευασθῇ μετάλλιον.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ:

Βαϊδεκερ τῆς Ἑλλάδος. — Αἰσθητὴν ἔλλειψιν ἀνεπλήρωσαν οἱ κ. κ. Γ. Μαυρογένης καὶ Γρ. Εὐαγγελίδης διὰ τῆς ἐκδόσεως τελειοτάτου ἀληθῶς Ὁδηγοῦ τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸ παγκόσμιον σύστημα τοῦ Βαϊδεκερ. Εἶνε βιβλίον χρησιμώτατον. Τιμᾶται 5 δρ.

Ν. Ἀγγελουπόλου. Ἐκλογικὸς κώδιξ. Ἐν Ἀθήναις.

Περὶ τῆς μοναχικῆς ἀκτημοσύνης ὑπὸ Εὐαγγέλου Νικολαΐδου, ὑφηγητοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου. Ἐν Ἀθήναις. Ἔργον προδίδον ἐπιζήλον ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν.

Βασ. Ἡλιοπόλου. Ἰανθοί.

Α. Φουστάνου. Ἡμερολόγιον Σύρου. Μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας συνταχθένον.

Revue Franco-Roumaine. Νο 7. Δεκεμβριος.

La Revue du bien. Δεκέμβριος. Περιέχει ἐκτὸς ἄλλων, τοὺς «τρεῖς βασιλεῖς» Χριστουγενιατικὸν διήγημα, μελέτην περὶ τοῦ καλλιτέχνου Max-Noiré κλ.

Ἐν τῇ **Revue Universelle** (ἀρ. 51) ἐδημοσιεύθη κρίσις περὶ τοῦ ζωγράφου **Henry de Groux** ὑπὸ **H. Castels**.

Εἰς τὸ **Studio** δημοσιεύεται μελέτη περὶ τοῦ Ἀρμενίου χαλκογράφου **Edgar Chahine**.

ΑΓΓΕΛΛΟΝΤΑΙ:

Νέα Ζωή. Περιοδικὸν φιλολογικὸν μηνιαῖον. Ἐκδότης **Α. Μελαγχρινός.** Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Συνδρομὴ φρ. χρ. 10 ἐτησία.

ΟΙ ΠΑΡ' ἩΜΙΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

Μεταξὺ τῶν καλλιτεχνῶν μας δύναται νὰ συμπεριληφθῶσι καὶ οἱ κ. κ. **Ἀδελφοὶ Φραγκίσκου**, οἱ διευθύνται τοῦ παρὰ τὴν ὁδὸν Σταδίου, Μεγάλῃ οἰκίᾳ Βούρου (ἀριθ. 21Γ'), νεοσυστάτου Ζυθοπωλείου, τοῦ ὁποίου ἡ μπύραις δὲν βρίσκονται πουθενά, τοῦ ὁποίου οἱ μεζέδες δὲν εἶνε κοινοί, τοῦ ὁποίου τὰ ποτὰ εἶνε ἐκ τῶν καλλιτέρων καὶ τοῦ ὁποίου, ἐπὶ τὸ καλλιτεχνικώτερον, ὁ περίκοσμος εἶνε Παρισίνος. . . Ὑπάρχουν εἰς αὐτὸ καὶ ἰδιαίτερα οἰκογενειακὰ δωμάτια καὶ κήπος, δίδονται δὲ καὶ γεύματα κατὰ παραγγελίαν. Ἀληθεῖς καλλιτέχναι οἱ **Ἀδελφοὶ Φραγκίσκου**.